

Miljøstøtte og miljøinvesteringer

Redegørelse om miljøstøtte og miljøinvesteringer 1975-80

August 1981

Miljøstøtte og miljøinvesteringer

Redegørelse om miljøstøtte og miljøinvesteringer 1975-80

August 1981

MILJØSTYRELSEN
BIBLIOTEKET
Strandgade 29
1401 København K

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-3757-2
Stougaard Jensen/København
Fu 00-187

Forord

Efter miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1974 er det gennem forskellige statslige støtteordninger søgt at lette virksomhedernes tilpasning til strengere miljøkrav.

Gennem administrationen af disse støtteordninger har miljøstyrelsen fået detaljerede oplysninger om størsteparten af de miljøinvesteringer, der er foretaget i industri og landbrug i perioden 1975-80.

Miljøstyrelsen har derfor foretaget en analyse af dette materiale med det formål at give en statistisk belysning af støtteordningerne og miljøinvesteringerne samt at belyse miljøinvesteringernes økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Rapporten er udarbejdet af miljøstyrelsens økonomifunktion.

Miljøstyrelsen

August 1981

	<u>SAMMENFATNING</u>	Side	1
1.	<u>INDLEDNING</u>	-	5
2.	<u>MILJØSTØTTELOVENE</u>	-	6
2.1	Midlertidig støtte	-	6
2.2	Lov om støtte til miljøinvesteringer	-	6
2.3	Ændringslov af 3. maj 1978	-	8
2.4	Miljøkreditrådet	-	9
2.5	Forholdet til EF	-	10
3.	<u>MILJØINVESTERINGERNE</u>	-	12
3.1	Samlede investeringer, fradrag og støttegrundlag	-	12
3.2	Investeringerne i de enkelte brancher	-	14
3.3	Investeringerne fordelt på medier	-	23
3.4	Investeringernes størrelsesfordeling	-	25
3.5	Investeringer og tildelt støtte, fordelt efter antallet af beskæftigede	-	27
4.	<u>MILJØSTØTTENS INCITAMENTS VIRKNING</u>	-	28
4.1	Lovens formål	-	28
4.2	Investeringernes administrative baggrund	-	28
4.3	Støtte til afsluttede projekter	-	32
4.4	Konklusion	-	34
5.	<u>DRIFTSØKONOMISKE BESPARELSER FORBUNDET MED MILJØINVESTERINGER</u>	-	34
5.1	Frdrag for ikke-støtteberettigede investeringer	-	34
5.2	Merindtjening forbundet med miljøinvesteringer	-	36
6.	<u>MILJØINVESTERINGERNES BELASTNING AF VIRKSOMHEDERNES ØKONOMI</u>	-	40
6.1	Metode	-	40
6.2	Årlige kapitaludgifter pr. beskæftiget	-	40
6.3	Årlige kapitaludgifter målt i forhold til virksomhedens overskud og omsætning	-	42
6.4	Kapitaludgifter i de enkelte brancher	-	43

6.5	Kapitaludgifter for forskellige virksomhedsstørrelser	Side	44
6.6	Virksomheder med flere ansøgninger om støtte til miljøinvesteringer	-	46
6.7	Udgifter til drift og vedligeholdelse	-	47
7.	<u>MILJØINVESTERINGERNES ANDEL AF VIRKSOMHEDERNES SAMLEDE FASTE BRUTTOINVESTERINGER</u>	-	48
8.	<u>ANDRE ERHVERVSSTØTTEORDNINGER</u>	-	50
8.1	Indledning	-	50
8.2	Beskrivelse af de enkelte støtteordninger	-	50
9.	<u>UDENLANDSKE MILJØSTØTTEORDNINGER</u>	-	55
9.1	Indledning	-	55
9.2	Forskellige former for støtte	-	55
9.3	Miljøstøtteordninger i udvalgte lande	-	56

- BILAG I: Miljøinvesteringer og miljøstøtte i henhold til lov om støtte til miljøinvesteringer - tabelafsnit
- BILAG II: Stikprøveundersøgelse af miljøinvesteringer og miljøstøtte i henhold til lov om støtte til miljøinvesteringer
- BILAG III: Støtteberettigede investeringer samt tildelt støtte i henhold til lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer af 26. juni 1975
- BILAG IV: Lov om støtte til miljøinvesteringer af 23. december 1975
- BILAG V: Bekendtgørelse af lov om støtte til miljøinvesteringer af 11. juli 1978

SAMMENFATNING

Efter miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden 1. oktober 1974 er der pålagt erhvervslivet forpligtelser til at udføre en række forureningsbegrænsende foranstaltninger.

For at hjælpe eksisterende virksomheder med at gennemføre disse nye miljøinvesteringer er der i perioden 1975-80 ialt givet tilsagn om 323 mill. kr. i statslig støtte. Heraf er 100 mill. kr. udbetalt i 1975 i forbindelse med lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer, mens de resterende 223 mill. kr. har været knyttet til lov om støtte til miljøinvesteringer af 23. december 1975 samt ændringsloven hertil af 3. maj 1978.

I forbindelse med administrationen af støtteordningerne har miljøstyrelsen fået detaljerede oplysninger om samlede miljøinvesteringer i industri og landbrug på ialt $2\frac{1}{2}$ mia. kr. i perioden 1. oktober 1974 - 31. december 1980. Dette svarer formentlig til størsteparten af de miljøinvesteringer, der er foretaget i disse erhverv i denne periode.

Miljøstyrelsen har foretaget en analyse af dette materiale med det formål at give en statistisk belysning af miljøstøtteordningen og miljøinvesteringerne samt at analysere miljøinvesteringers økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Det foreliggende materiale har ikke muliggjort at undersøge tidsprofilen i forløbet for erhvervenes miljøinvesteringer i denne periode. Blandt andet Danmarks Statistiks undersøgelser af industriens investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger viser imidlertid, at de årlige investeringer har været faldende gennem perioden 1975-80.

Miljøstøttelovens indhold er gennemgået i afsnit 2. Efter den midlertidige støttelov - 50 pct. direkte tilskud - blev støtteformen et rentetilskud på 6. pct. p.a., kombineret med et direkte tilskud på 25 pct., der dog i visse tilfælde kunne forøges op til 50 pct. Rentetilskudsordningen viste sig imidlertid rela-

tiv vanskelig at administrere, ligesom interessen for denne støtteform var begrænset, hvorfor støtten fra 1978 udelukkende er ydet i form af et direkte tilskud.

Miljøinvesteringerne efter lov om støtte til miljøinvesteringer med følgende ændringslov er beskrevet i afsnit 3. Der er ialt indkommet ansøgninger med et samlet investeringsbeløb på 2,3 mia. kr. I forbindelse med behandlingen af disse ansøgninger er der foretaget fradrag for ikke støtteberettigede investeringer samt for de driftsbesparelser, der har været knyttet til investeringerne, på ialt 1,5 mia. kr. De samlede støtteberettigede investeringer har således udgjort 0,8 mia. kr., og den tildelte støtte ialt 223 mill. kr.

Over halvdelen af ansøgningerne om miljøstøtte er kommet fra landbruget. Disse investeringer har gennemgående været relativt små, således at landbrugets andel af det samlede ansøgte investeringsbeløb har udgjort 13 pct.

Industriens miljøinvesteringer har omfattet de fleste brancher, men navnlig nærings-, nydelsesmiddelindustrien og den kemiske industri har foretaget betydelige miljøinvesteringer.

De største investeringer er foretaget inden for vandrensning (35 pct.), luftforureningsbegrænsende foranstaltninger (28 pct.) og omlokaliseringer (23 pct.). Landbrugets investeringer i affaldsdeponering har udgjort 12 pct., mens støjbegrænsende foranstaltninger kun har udgjort 2 pct. af de samlede miljøinvesteringer.

Der er foretaget mange store investeringer i denne periode, således at halvdelen af det samlede investeringsbeløb har været knyttet til investeringer på over 5 mill. kr.

Miljøstøttelovens incitamentsvirkning er belyst i afsnit 4. Det fremgår heraf, at knapt 90 pct. af det samlede investeringsbeløb har været afledt af offentlige indgreb i form af påbud, henstillinger o.lign., mens godt 10 pct. af de samlede investe-

ringer er foretaget uden nogen registreret form for offentlig indgriben. Endvidere fremgår, at ca. 25 pct. af det samlede investeringsbeløb er forbundet med investeringer, der var afsluttet på det tidspunkt, ansøgningen indkom i miljøstyrelsen.

Besparelser af råstoffer, energi og arbejdskraft i forbindelse med miljøinvesteringer er analyseret i afsnit 5. De miljøinvesteringer, der er foretaget i denne periode, har gennemgående været forbundet med beskedne driftsmæssige besparelser. Omkring halvdelen af det samlede investeringsbeløb (excl. anlægsbidrag) har været forbundet med registrerede driftsmæssige besparelser. Disse besparelser har ialt udgjort omkring 40 mill. kr/år. I gennemsnit udgør de årlige besparelser ca. 2 pct. af de samlede miljøinvesteringer (incl. anlægsbidrag). For enkelte investeringer har besparelserne dog været betydelige, navnlig i forbindelse med brændselsbesparelser. Investeringer med årlige driftsbesparelser på over 5 pct. af investeringsbeløbet udgør dog mindre end en tiendedel af det samlede investeringsbeløb.

I afsnit 6 er foretaget en vurdering af miljøinvesteringers belastning af virksomhedernes økonomi (excl. landbrug). Ca. en trediedel af den samlede fremstillingsvirksomhed - målt på beskæftigelsen - har ansøgt om støtte til miljøinvesteringer i perioden. For disse virksomheder udgør den årlige udgift til forrentning og afskrivning af bruttoinvesteringen før fradrag og før støtte i gennemsnit ca. 1.000 kr. pr. beskæftiget og ca. 7 pct. af virksomhedernes overskud før skat. For 15 pct. af de ansøgende virksomheder udgør de årlige kapitaludgifter mere end 10.000 kr. pr. beskæftiget, og for en fjerdedel af de ansøgende virksomheder udgør de årlige kapitaludgifter mere end 25 pct. af det årlige overskud før skat.

Miljøinvesteringernes andel af industriens samlede investeringer er belyst i afsnit 7. I afsnit 8 er andre danske erhvervsstøtteordninger omtalt, og i afsnit 9 er beskrevet udvalgte udenlandske miljøstøtteordninger.

I bilag I er opstillet en række statistiske oplysninger, baseret

på det samlede antal ansøgninger efter miljøinvesteringsloven, og i bilag II er redegjort for metode og resultater i forbindelse med en stikprøveanalyse af miljøinvesteringerne. I bilag III er anført den branchevise fordeling af støtteberettigede investeringer og tildelt støtte i henhold til lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer.

1 INDLEDNING

Efter miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden 1. oktober 1974 er der pålagt erhvervslivet forpligtelser til at udføre forskellige forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Virksomheder, som er etableret efter lovens ikrafttræden, har haft mulighed for at indarbejde miljøkrav i deres planlægning. Virksomheder, som var i drift 1. oktober 1974, har ikke haft samme mulighed for at tage højde for de nye miljøkrav.

Regeringen gav derfor under folketingsbehandlingen af miljøbeskyttelsesloven tilsagn om efter lovforslagets vedtagelse at tage spørgsmålet om indførelse af en støtteordning i en overgangsperiode op til overvejelse.

"Udvalget vedr. støtte m.v. til gennemførelse af forureningsbegrænsende foranstaltninger" afgav sin indstilling i april 1975¹⁾. Udvalget var enig om, at der burde kunne ydes støtte til eksisterende virksomheders investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger for herigennem at lette virksomhedernes tilpasning til strengere miljøkrav.

I perioden 1975-80 har man i forlængelse heraf gennem forskellige støtteordninger søgt at hjælpe ældre virksomheder til at kunne opfylde miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, uden at konkurrenceforholdene forvrides i forhold til det øvrige hjemlige erhvervsliv eller i forhold til andre landes erhvervsliv - især inden for EF.

Miljøstyrelsen har gennem administrationen af disse støtte-
love indsamlet et betydeligt erfaringsmateriale om erhver-
venes miljøinvesteringer. Disse forhold er belyst i denne
rapport.

1) "Støtte til Miljøinvesteringer", Miljøministeriet, april 1975

2 MILJØSTØTTELOVENE

2.1 MIDLERTIDIG STØTTE

Under hensyn til beskæftigelsessituationen vedtoges i sommeren 1975 loven om midlertidig støtte til miljøinvesteringer. De projekter, der fik støtte herefter, var færdige projekter, som - foruden at begrænse forureningen af de ydre omgivelser - også havde en beskæftigelsesmæssig effekt.

De 100 mill. kr., som var afsat til støtte, blev fordelt i november 1975. Støttens branchemæssige fordeling er vist i bilag III.

Allerede ved fremsættelsen af den midlertidige støttelov var det imidlertid forudsat, at denne skulle være forløber for en mere langsigtet støttelov, hvor støtten skulle fordeles på basis af projekternes forureningsbegrænsende virkning.

2.2 LOV OM STØTTE TIL MILJØINVESTERINGER

Denne lov blev stadfæstet den 23. december 1975 og trådte i kraft den 1. april 1976.

Lov om støtte til miljøinvesteringer gav erhvervsvirksomheder, der ikke ejes af det offentlige, mulighed for støtte til investeringer i projekter, der nedbringer forureningen.

Det er en betingelse for støtte, at det produktionsanlæg, som projektet vedrører, var i drift den 1. oktober 1974. Støtten kan ydes til projekter, hvor anlægsarbejdet er påbegyndt efter den 1. oktober 1974.

Hovedsigtet med projekterne skal være en væsentlig og tilstrækkelig nedbringelse af forureningen af de ydre omgivelser. Støtte er således ikke ydet til projekter, der alene eller hovedsagelig tilsigter at nedbringe virksomhedens interne forurening (arbejds miljø), eller hvis hovedformål er udskiftning af et nedslidt anlæg.

Der er f.eks. ydet støtte til vand- og luftrensning, støj-dæmpning, genenedbringelse, procesomlægninger, genanvendelsesprocesser for virksomhedens egne spilddprodukter eller omlokalisering af produktionsanlæg. Desuden er der ydet støtte til virksomhedernes anlægsbidrag i forbindelse med tilslutning til offentlige rensningsanlæg.

Projekter, der har opnået fuld støtte efter den midlertidige støttelov, har ikke modtaget yderligere støtte efter denne lov. Støtte efter miljøinvesteringsloven til et projekt er endvidere blevet nedsat med et beløb, der svarer til den støtte, der er opnået til samme projekt efter anden lovgivning.

Der er endvidere foretaget fradrag for eventuelle beløb, der ikke vedrører forureningsbegrænsning, fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder samt fradrag for den forøgede levetid, anlægget opnår ved investeringen.

På grundlag af ansøgerens oplysninger har miljøkreditrådet (jfr. afsnit 2.4) fastsat disse fradrags størrelse - og dermed støttegrundlaget - i hver enkelt sag.

Hovedstøtteformen var et rentetilskud på 6 pct. p.a. til nedbringelse af renteudgifterne ved de lån, som man ved lovens udarbejdelse forudsatte, virksomhederne måtte optage til finansiering af de pågældende investeringer. Rentenedsdrag kunne højst ydes i 15 år.

Til investeringer på 20.000-50.000 kr. ydedes dog støtte i form af et direkte tilskud på 25 pct. Disse forureningsbegrænsende projekter skal dog falde ind under et særligt bilag til loven, omfattende forskellige former for vandrensning, vandbeskyttelse, luftrensning, støj-dæmpning samt destruktion og deponering af fast og flydende affald, jfr. bilag IV.

Under helt specielle omstændigheder, herunder til imødegåelse af konkurrenceforvridning, kunne der til investeringer over 50.000 kr. ydes direkte tilskud på indtil 50 pct.

For de virksomheder, som er blevet tilsluttet et offentligt rensningsanlæg, er der mulighed for at opnå et tilskud på 25 pct. af anlægsbidrag over 20.000 kr. For anlægsbidrag over 50.000 kr. er der i særlige tilfælde (f.eks. for at imødegå konkurrenceforvridning) ydet investeringstilskud på op til 50 pct. af anlægsbidraget dog med de i afsnit 2.5 omtalte begrænsninger på grund af EF-regler.

Der er kun givet tilskud til anlægsbidrag, som virksomheden er pålignet for dens forureningsmæssige andel i etableringsudgifterne ved det offentlige rensningsanlæg. Der er således ikke givet tilskud til driftsbidrag. Det er derimod uden betydning, om anlægsbidraget er opkrævet som et engangsbidrag ved tilslutningen eller indgår som en del af de løbende vandafledningsafgifter.

Er der foretaget forbedringer (f.eks. et ekstra trin) på et offentligt rensningsanlæg kan virksomheden ligeledes få støtte til et sådant "nyt" anlægsbidrag på samme vilkår som for øvrige anlægsbidrag.

Tilskuddet er i alle tilfælde først udbetalt, når projektet er gennemført, og alle regninger er betalt.

Støtten betragtes som almindelig skattepligtig indkomst for virksomheden.

2.3 ÆNDRINGSLOV AF 3. MAJ 1978

Erfaringerne fra lovens første funktionsperiode viste, at rentenedslagsordningen ikke var så attraktiv som forudsat. Således har en stor del af de ansøgere, der har fået bevilget rentenedslag, senere meddelt, at de ikke ønskede at udnytte tilsagnet.

Der blev derfor taget initiativ til at ændre loven, således at støtteformen rentenedslag bortfaldt og erstattedes med et direkte tilskud på 25 pct.

Til investeringer over 50.000 kr. gav loven fortsat mulighed for i særlige tilfælde (f.eks. ved konstateret konkurrenceforvridning) at yde tilskud på indtil 50 pct. af støttegrundlaget. Der er dog på grund af EF-regler begrænsninger for så vidt angår dette særlige tilskud, der indebærer, at tilskud til projekter, færdiggjort i årene 1979 og 1980, maksimalt er ydet med 23,8 pct. af den ansøgte investering.

2.4 MILJØKREDITRÅDET

Afgørelser i sager om støtte til miljøinvesteringer er blevet truffet af miljøkreditrådet. Rådets afgørelser har været endelige, det vil sige, at det ikke har været muligt at indanke afgørelsen for en højere administrativ myndighed, ej heller miljøministeren.

Miljøministeren har udpeget rådets formand og dets 8 medlemmer. - To af medlemmerne repræsenterede miljøministeriet, mens de 6 øvrige indstilledes af henholdsvis industriministeriet, pengeinstitutterne, landbrugsorganisationerne, Industrirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd med hver et medlem samt Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner, Amtsrådsforeningen og Hovedstadsrådet med et medlem.

Miljøstyrelsen har fungeret som sekretariat for miljøkreditrådet. En række ensartede, mindre sager (navnlig landbrugs-sager) er blevet delegeret til sekretariatet.

Når man har valgt at henlægge afgørelserne til et uafhængigt råd, har det været ud fra et ønske om at opnå en adskillelse mellem behandlingen af miljøstøttesager og administrationen af miljøbeskyttelsesloven, således at spørgsmålet, om hvorvidt der blev ydet støtte eller ej, ikke skulle påvirke afgørelser efter miljøbeskyttelsesloven.

Den manglende administrative rekursmulighed har dog ikke betydet, at en utilfreds ansøger har været totalt afskåret fra at søge at få en af miljøkreditrådet meddelt afgørelse omgjort ved en fornyet behandling i rådet.

Endvidere kan afgørelserne - på grund af endelighedsbestemmelsen - indbringes for folketingets ombudsmand. Denne mulighed har i enkelte tilfælde været udnyttet, og af særlig principiel interesse er en sag, hvor ansøger klagede over, at han ikke fik støtte til et projekt til trods for, at andre ansøgere tidligere havde fået støtte til tilsvarende projekter. Rådet havde imidlertid på et bestemt tidspunkt ændret sin praksis, således at de pågældende projekter ikke længere fik støtte, da støttemidlerne ikke længere slog til. Ombudsmanden gav ikke klageren medhold i denne sag.

2.5 FORHOLDET TIL EF

Danmarks medlemsskab af EF indebærer en række bindinger ved udformningen af erhvervsstøtteordninger.

EF-kommissionen havde opstillet følgende betingelser for miljøstøtte for perioden 1975-80:

- Støtten skal kun kunne ydes til produktionsanlæg, der var i drift den 1. januar 1975.
- Støtten skal være begrundet i nye og betydelige forpligtelser på miljøområdet.
- Støtten skal kun kunne ydes til ekstrainvesteringer, der følger af disse forpligtelser.
- Støtten må kun ydes i perioden 1. januar 1975 til 31. december 1980.

Disse krav er opfyldt af loven om støtte til miljøinvesteringer.

Desuden har kommissionen fastlagt en øvre grænse for, hvor stor en del støtten må udgøre af den samlede ansøgte inve-

stering. Hvis man trækker skatten fra støttebeløbet, (der regnes altid med aktieselskabsskat) og derefter udregner, hvor stor en andel det fremkomne beløb udgør af hele investeringen, fremkommer den såkaldte nettosubventionsækvivalent. Den må for det enkelte projekt ikke overstige:

- 45% for investeringer, der færdiggøres i 1975 og 1976,
- 30% for investeringer, der færdiggøres i 1977 og 1978,
- 15% for investeringer, der færdiggøres i 1979 og 1980.

3 MILJØINVESTERINGERNE

3.1 SAMLEDE INVESTERINGER, FRADRAK OG STØTTEGRUNDLAG

Ifølge lov om støtte til miljøinvesteringer har støtte kun kunnet ydes til projekter, hvis hovedsigte er en reduktion af forureningen af de ydre omgivelser.

I bilag IV er anført en liste over forureningsbegrænsende foranstaltninger, anlæg og indretninger, som falder under lovens område.

Det skal fremhæves, at investeringer med det formål at bedre arbejdsmiljøet, har ligget uden for lovens område.

I perioden 1. oktober 1974 - 31. december 1980 er ialt indkommet 5.631 ansøgninger med et samlet investeringsbeløb på 2.293 mill. kr. eller i gennemsnit ca. 370 mill. kr. årligt.

Disse ansøgninger omfatter formentlig størsteparten af de miljøinvesteringer på over 20.000 kr. - som er undergrænsen for støtteberettigede investeringer - der er foretaget af privatejede virksomheder i denne periode. Dette underbygges bl.a. af, at de ansøgte investeringsbeløb for industrivirksomheder er af samme størrelsesorden som de miljøinvesteringer, der er opgjort i forbindelse med Danmarks Statistiks opgørelser over industriens investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger, jfr. afsnit 7.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningerne er givet afslag på 2.701 ansøgninger samt foretaget fradrag for ikke støtteberettigede investeringsudgifter og for eventuelle driftsbesparelser, der har været knyttet til investeringen, på ialt ca. 1,5 mia. kr. De samlede støtteberettigede investeringer har således udgjort 837 mill. kr., og den samlede tildelte støtte 223 mill. kr. Heraf er der til ialt 83 ansøgninger givet tilsagn om ca. 30 mill. kr. i særligt tilskud ud over de 25 procents tilskud af det støtteberettigede

beløb. Det støtteberettigede investeringsbeløb har i gennemsnit udgjort 37 pct. af det samlede ansøgte investeringsbeløb og 59 pct. af investeringsbeløbet i de sager, hvor der er givet støtte. Den tildelte støtte svarer således til ca. 10 pct. af det samlede ansøgte investeringsbeløb og ca. 15 pct. af investeringsbeløbet for de investeringer, hvor der ikke er givet afslag.

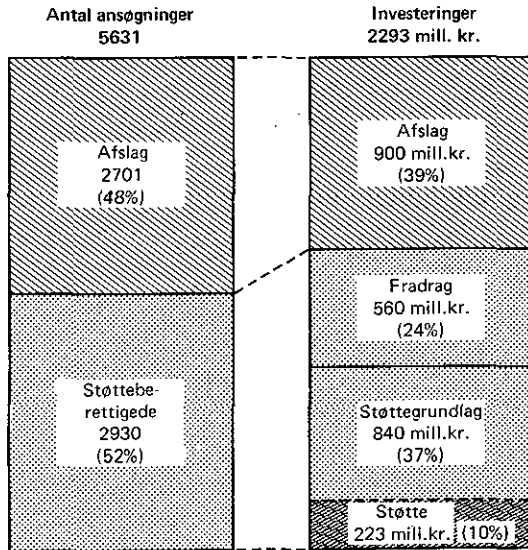

Fig. 3.1: Ansøgninger, investeringer og tildelt støtte

Kilde: Bilag 1

3.2 INVESTERINGERNE I DE ENKELTE BRANCHER

Som det fremgår af figur 3.2 er over halvdelen af ansøgningerne om miljøstøtte kommet fra landbruget. Beløbsmæssigt har disse investeringer kun udgjort 13 pct. af det samlede investeringsbeløb, hvilket må ses i sammenhæng med, at landbrugets miljøinvesteringer i gennemsnit har udgjort 90.000 kr. pr. ansøgning mod 880.000 kr. i industrien.

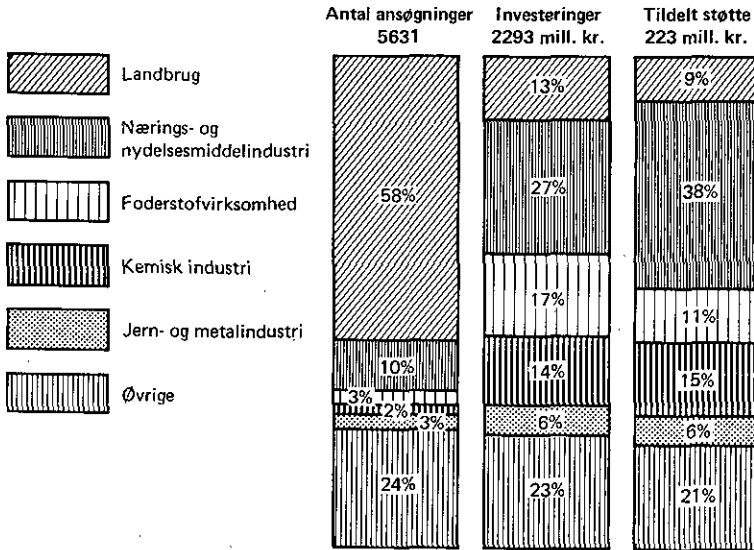

Fig. 3.2: Brancheoversigt

Kilde: Bilag 1

Miljøinvesteringerne i de enkelte brancher er beskrevet i de følgende afsnit. Med hensyn til statistiske oplysninger for de enkelte branchers miljøinvesteringer henvises til tabellerne i bilag 1.

3.2.1 Landbruget

Langt den største del af ansøgningerne vedrørende investering i primær landbruget vedrører projekter til opbevaring af naturgødning, ajle, møddingsvand samt ensilage. Det ansøgte investeringsbeløb har udgjort 294 mill. kr., og investeringerne har i gennemsnit udgjort 90.000 kr.

I forbindelse med beregning af støttegrundlag er der som i øvrige ansøgninger foretaget fradrag for:

a. Kapacitetsudvidelser efter 1974

Da støttelovens udgangspunkt for støtte skulle beregnes ud fra produktionen ultimo 1974, har det vist sig, at der i næsten samtlige landbrugsansøgninger er sket et fradrag på grund af kapacitetsudvidelse efter 1974. Beregningen af dette fradrag medførte for en ganske stor sagsmængde, at den nødvendige investering til afhjælpning af 1974-forholdene kunne foretages for et beløb under lovens minimumsgrænse, hvorfor disse kunne afvises.

b. Merindtjening og for dyrt anlæg

Beregningen af merindtjeningsfradraget medførte - suppleret med fradraget for for dyrt anlæg -, at en større mængde ansøgninger, der specielt vedrørte ensilageanlæg, blev afvist, idet den støtteberettigede investering efter fradrag blev reduceret til under 8.000 kr., hvilket miljøkreditrådet havde vedtaget som mindste beløb for udbetaling af støtte.

Merindtjeningen blev beregnet ud fra den forøgede fordermængde (ensilageanlæg), disse anlæg medførte. Endvidere blev der i forbindelse med støtte til opbevaringsanlæg for gødning i specielle tilfælde beregnet merindtjeningsfradrag på grund af opsamlet ajle, idet den opsamlede mængde repræsenterer en gødningsværdi, der blev anvendelig på grund af projektets gennemførelse.

c. Støtte modtaget fra anden side

I de tilfælde, hvor miljøinvesteringen er led i en større udvidelse eller modernisering af ejendommen, er der ofte opnået støtte hertil fra Statens Jordlovsudvalg.

I de tilfælde, hvor der fra anden side er opnået en væsentlig støtte (omkring 20 pct.) til det samme projekt, er ansøgningen blevet afvist.

3.2.2 Dambrug

Miljøinvesteringerne indenfor dambrug har i de fleste tilfælde omhandlet omlægning af traditionelle jorddamme til cirkulære damme (rundbassiner). Denne omlægning bevirker en væsentlig reduktion i udledningen af forurenende stoffer, fordi de cirkulære damme er selvrensende, og således bevirker, at fækalie- og foderrester effektivt bundfæles. Herudover er der foretaget en række investeringer i traditionelle afhjælpende foranstaltninger som f.eks. stemmeværker, slamacceleratorer m.v.

Investeringer i disse anlæg er ofte en følge af påbud fra offentlig myndighed i medfør af miljøbeskyttelsesloven. Omgang til rundbassiner medfører såvel større udbytte med mindre vandmængde, som en forbedring af recipientens forureningsmæssige tilstand. Der beregnes samme kapacitet ved halvt volumen, sammenlignet med traditionelle jorddamme. Der fradrages desuden 20 pct. af investeringen i merindtjening som følge af mindre foderspild, færre fiskesygdomme etc.

3.2.3 Nærings- og nydelsesmiddelindustri

Virksomheder indenfor nærings- og nydelsesmiddelindustrien omfatter slagterier, kødfoderfabrikker, mejerier, grønt-/fiskekonservesfabrikker, møller/brødfabrikker, bagerforretninger, sukker-/chokoladefabrikker, anden næ-

ringsmiddelindustri, drikkevareindustri samt tobaksindustri.

Miljøinvesteringerne foretaget indenfor disse grupper har fortrinsvis været vand- og luftforureningsbegrænsende projekter samt anlægsbidrag i forbindelse med tilslutning til kommunale rensningsanlæg.

Det samlede ansøgte investeringsbeløb er 609 mill. kr., og investeringerne har i gennemsnit udgjort 1,1 mill. kr. Halvdelen af det samlede investeringsbeløb har været forbundet med investeringer på over 10 mill. kr.

Af det samlede beløb, der er investeret i forureningsbegrænsende projekter, er over 90 pct. blevet investeret i slagterier, kødfoderfabrikker, mejerier, sukkerfabrikker samt drikkevareindustrien. Halvdelen af det totale investeringsbeløb er opkrævet anlægsbidrag til de kommunale spildevandsanlæg. Anlægsbidragenes store andel af miljøinvesteringerne skyldes bl.a. igangsætningen af rensningsanlægget "Lynetten" i København.

De øvrige investeringer er dels investeringer i alle slags rensningsanlæg for spildevand, dels lugt-, støv- og støj-begrænsende foranstaltninger. Spildevandsrensning har i de fleste tilfælde været etableret i forbindelse med virksomhedernes tilslutning til offentlige rensningsanlæg, men renskravene har været vidt forskellige. Der er blevet etableret biologiske rensningsanlæg med nitrifikation og denitrifikation (også etableret i forbindelse med et krav om lugtfjernelse), mekaniske rensningsanlæg såsom sianlæg, sedimentationsbassiner, fedt- og sandudskillelse samt udligningsbassiner. Herudover er der i et væsentligt omfang blevet foretaget separering af de forskellige spildevandsarter såsom proces- og sanitærspildevand samt kølevand. Der er desuden blevet etableret en række overrislings- og udsprøjtningssystemer til udsprøjtning af spildevandet på landbrugsjord som en alternativ løsning til rensning ved

bortskaffelse af spildevandet.

Investeringerne i foranstaltninger, der begrænser luftforureningen, har indenfor nærings- og nydelsesmiddelindustrien omfattet kemiske scrubbere, forbrænding af afgasser og recirkulering af uforbrændt brændsel samt formindskelse af støvimmissionen ved etablering af en skorsten, der sikrer en tilstrækkelig afkasthøjde. Som støjreducerende foranstaltninger kan nævnes støjisolering af maskineri (f.eks. kølekondensator), der er placeret udenørs på virksomheder.

3.2.4 Kemisk industri

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har udgjort 310 mill. kr., og investeringerne har i gennemsnit været 2,3 mill. kr. 61 pct. af det samlede investeringsbeløb har været knyttet til investeringer på over 10 mill. kr.

Omkring halvdelen af den kemiske industris miljøinvesteringer har vedrørt spildevand, og heraf udgør anlægsbidrag til offentlige rensningsanlæg størsteparten.

Øvrige investeringer på vandområdet har omfattet komplette rensningsanlæg eller forrensingsanlæg før udledning til offentligt rensningsanlæg. Endvidere er der i enkelte tilfælde foretaget forebyggende foranstaltninger på arealer for tanke og aftapningssteder i form af befæstelser med afløb til lukkede tanke.

Nedbringelse af luftforureningen er for en stor dels vedkommende sket ved frafiltrering af støv fra udsugnings- og ventilationsanlæg. Rensning for opløsningsmiddelampe i små koncentrationer sker ved filtrering gennem aktive kulfiltre, mens det for større koncentrationer og ikke absorberbare stoffer kan ske ved adsorptionsanlæg og luftvaske-

re.

3.2.5 Korn- og foderstofbranchen

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har været 396 mill. kr., og investeringerne har i gennemsnit udgjort 1,8 mill. kr. 1/3 af det samlede investeringsbeløb har været forbundet med investeringer på over 10 mill. kr.

Miljøinvesteringerne indenfor korn- og foderstofbranchen har næsten udelukkende været investeringer i støv- og støjbegrænsende projekter, enten i form af investeringer på det hidtidige produktionsapparat eller ved at omlokalisere hele virksomheden til en mere hensigtsmæssig beliggenhed. Branchen har i denne periode undergået en strukturrationalisering, som samtidig har haft miljømæssige fordele.

De investeringer, der er foretaget ved eksisterende anlæg, er for det meste et resultat af påbud eller henstilling fra offentlige myndigheder.

Investeringerne forekommer som investeringer dels i støvemissionsbegrænsende foranstaltninger, dels i støjdæmpende foranstaltninger.

De støvemissionsbegrænsende foranstaltninger er udført som overdækning og indkapsling af diffuse kilder, det vil sige hidtil åbne råvaremodtagelser og transportorganer i produktionen. Desuden er der udført støvemissionsbegrænsende foranstaltninger af mere kildeorienteret karakter, såsom installering af mere effektive filtre på bl.a. renseri og tørreri.

De støjreducerende foranstaltninger er hovedsageligt udført dels som udskiftning af de mekaniske metaldele i transportbånd med nylondele, dels som indkapsling af særligt støjende maskineri samt ophæng af maskineri i sær-

ligt dæmpende materialer, såsom f.eks. gummi.

De investeringer, der består i flytning af hele produktionsanlægget (omlokaliseringer), er foretaget dels på grund af henstillinger og påbud fra offentlige myndigheder med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven, dels ud fra ønsket om udvidelser, rationaliseringer og moderniseringer. Investeringerne her dækker over opførelse af hele fabriksanlæg indeholdende miljøvenligt produktionsudstyr, der begrænser forureningen af både det interne og det eksterne miljø. Disse anlæg er opført på arealer, der af kommunerne er udlagt til erhvervsområder.

3.2.6 Jern- og metalindustrien

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har været 146 mill. kr., og investeringerne har i gennemsnit udgjort 0,8 mill. kr. 38 pct. af det samlede investeringsbeløb har været forbundet med investeringer på over 10 mill. kr.

De væsentligste forureningsbegrænsende investeringer indenfor jern- og metalindustrien har været overfladebehandlingsanlæg, såvel sprøjtemaleanlæg som forchromnings- og galvaniseringsanlæg. Foranstaltningerne til begrænsning af forureningen fra sprøjtemaleanlæg har omfattet installering af filtre og skorstene. Indholdet af tungmetaller i spildevand fra forchromningsanlæg er bl.a. reduceret ved installering af ionbytteranlæg.

Af ansøgningerne om støtte til anlægsbidrag ved tilslutning til offentlige spildevandsanlæg er halvdelen afslået som følge af, at forureningen har været uvæsentlig.

Halvdelen af omlokaliseringssagerne har vedrørt mindre virksomheder, hvor investeringen gennemsnitligt har udgjort ca. 700.000 kr.

3.2.7 Træ- og møbelindustrien

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har været 56 mill. kr., og det gennemsnitlige investeringsbeløb 0,4 mill. kr. Langt den overvejende del af miljøinvesteringerne er foretaget i luftforureningsbegrænsende projekter.

Disse projekter har som regel været tilskudsberettigede, idet overgang fra cyklonudskilning til filterudskilning har medført en væsentlig forureningsbegrænsning. Desuden har udskilningsgraden i de tidligere anvendte cykloner ikke været tilstrækkelig til, at støvemissionskrav, stillet af miljømyndighederne, har kunnet overholdes.

Der er givet afslag til ca. halvdelen af disse projekter, da de beregnede fradrag for merindtjening og forøget levetid har overstegit investeringsbeløbet.

Ved anvendelse af effektive filtre, og hvor der iøvrigt ikke er tale om sundhedsskadelige stoffer, har arbejdstilsynet tilladt, at luften føres tilbage til værkstedslokalet. I andre tilfælde, hvor cirkulationen ikke er tilladt, er der i stedet installeret varmevekslere. De opnåede energibesparelser herved er ofte så store, at investeringen er driftsøkonomisk rentabel.

Som eksempel kan nævnes, at en investering på 120.000 kr. til filtre og recirkulationsanlæg for behandling af 30.000 m³/h medførte årlige energibesparelser på ca. 30.000 kr.

3.2.8 Fjernvarmeværker

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har udgjort 48 mill. kr., og den gennemsnitlige investering 0,2 mill. kr. Miljøinvesteringerne på fjernvarmeværkerne vedrører næsten udelukkende luftforurening. De falder hovedsagelig i to grupper:

Langt de fleste af ansøgningerne vedrører installation af vand-olie-emulsionsanlæg. Iblanding af vand i fyringsoli- en bevirker en renere forbrænding og modvirker dannelsen af sod og svævestøv, hvilket især har betydning, når der anvendes svær fuelolie. Derimod har sådanne anlæg ingen indflydelse på emissionen af SO_2 .

Projekterne medfører for gamle anlægs vedkommende ofte, at brænderne opnår en øget teknisk levetid. Derimod viser nyere undersøgelser, at vand-olie anlæg ikke har den store indflydelse på olieforbruget, ihvertfald for nyere anlægs vedkommende. Priserne ligger typisk på 20.000-40.000 kr. pr. tilsluttet kedel.

Den anden type projekter vedrører skorstensforholdene. Her er givet støtte dels til højere skorstene dels til nye og bedre dimensionerede skorstene, som bevirker højere røg- hastighed og temperatur. Disse projekter nedsætter immis- sionskoncentrationsbidragene for såvel sod som SO_2 .

3.2.9 Transportmiddelindustri

Det samlede ansøgte investeringsbeløb har udgjort 42 mill. kr., og har især omfattet benzintanke og male-sprøjtekabi- ner.

Der er ydet støtte til udskiftning/laminering af benzin/ olietanke i de tilfælde, hvor tankenes alder ikke har o- versteget 20 år.

Der er foretaget fradrag for øget levetid både for ud- skiftning og laminering, idet der ved laminering opnås samme øgede levetid som ved udskiftning (20 år). Endelig er der ved udskiftninger foretaget fradrag for eventuel øget volumen.

Støttebeløbet har udgjort ca. 5.000 kr. pr. tank.

Der er endvidere ydet støtte til male-sprøjte-kabiner, når disse også har medført en begrænsning af forureningen af de ydre omgivelser. Typisk er der anskaffet kabiner, når arbejdstilsynet har pålagt virksomheden at bedre det interne arbejdsmiljø.

3.3 INVESTERINGERNE FORDELT PÅ MEDIER

I figur 3.3 er vist ansøgningernes og støttegrundlagenes fordeling på medierne vand, anlægsbidrag, luft, støj og affald. Endvidere er omlokaliseringer udskilt separat, fordi disse investeringer ofte vil berøre flere medier samtidigt.

Det største antal ansøgninger har vedrørt landbrugets investeringer i affaldsopbevaring. Disse investeringer har imidlertid gennemgående været relativt små, således at de kun har udgjort 13 pct. af det samlede ansøgte investeringsbeløb. At andelen af det samlede støttegrundlag er endnu mindre, 9 pct., skyldes, at der er givet relativt flere afslag for landbrugssager end for gennemsnittet af ansøgningerne.

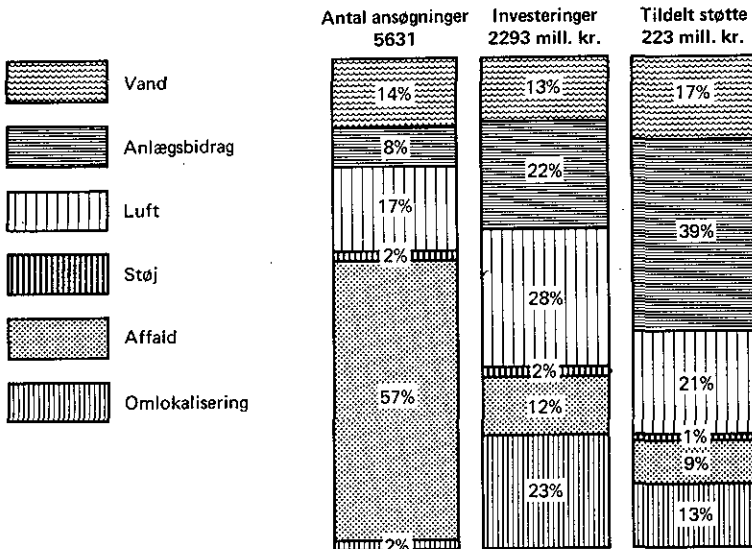

Fig. 3.3: Medieoversigt

Kilde: Bilag 1

De største investeringer er foretaget inden for vandsektoren (egen spildevandsrensning eller anlægsbidrag til kommunalt rensningsanlæg) (35 pct.) og i luftforureningsbegrænsende foranstaltninger (28 pct.). Omlokaliseringer har udgjort 23 pct., og de støjbegrænsende foranstaltninger kun en meget begrænset andel, nemlig 2 pct. Denne fordeling afspejler, at støtteordningen har rettet sig mod forureningsproblemerne forbundet med fremstillingsvirksomhed, idet støjgener i denne sammenhæng er relativt beskedne.

Det fremgår endvidere, at omlokaliseringerne kun har udgjort 13 pct. af støttegrundlaget mod 23 pct. af det ansøgte investeringsbeløb. Dette må ses i sammenhæng med, at der ofte er foretaget meget betydelige fradrag for investeringer, der ikke har været direkte betinget af miljøhensyn, jfr. tabel 3.1.

Tabel 3.1: Tildelt støtte i pct. af ansøgt investeringsbeløb

	Luft	Vand	Anlægsbidrag	Affald	Støj	Omlokalisering	Ialt
- samtlige ansøgninger	7%	12%	17%	7%	6%	5%	10%
- støtteberettigede ansøgninger	15%	20%	19%	14%	11%	10%	15%

3.4 INVESTERINGERNES STØRRELSSEFORDELING

I fig. 3.4 er vist de ansøgte investeringsbeløb og de støtteberettigede investeringer opdelt efter investeringens størrelse. Halvdelen af investeringer og støttegrundlag har omfattet investeringer på over 5 mill. kr., og 3/4 af investeringerne er på over 1 mill. kr. Det fremgår endvidere af figuren, at afslags- og fradragspraksis for de forskellige investeringsstørrelser har været ens.

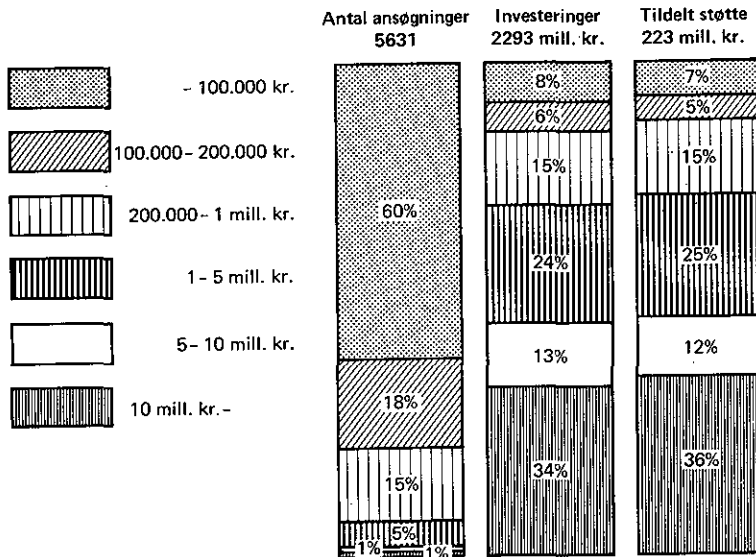

Fig. 3.4: Ansøgninger, investeringer og tildelt støtte, fordelt efter investeringens størrelse

Kilde: Bilag 1

Investeringernes størrelsesfordeling for de forskellige medier er vist i fig. 3.5. Det fremgår heraf, at navnlig omlokaliseringer og anlægsbidrag er kendetegnet ved en overvægt af meget store investeringer, mens investeringerne i affaldsdeponering (helt overvejende i primærlandbruget) gennemgående har været små.

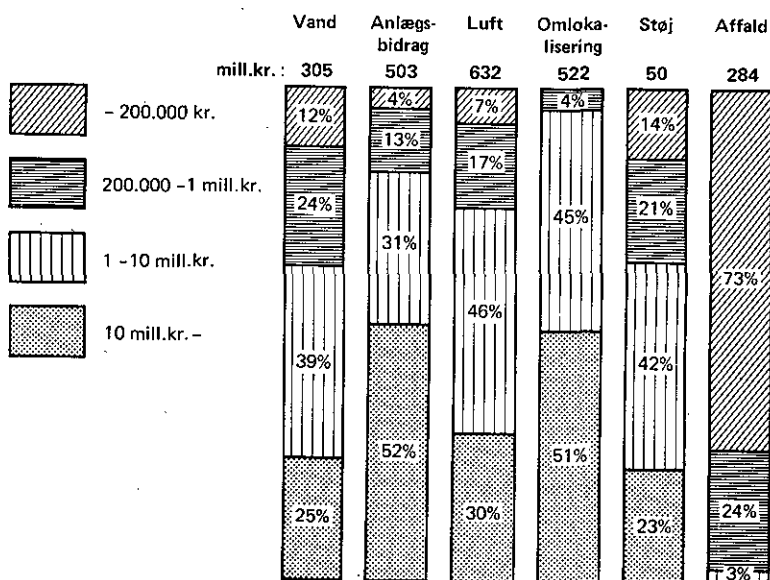

Fig. 3.5: Det samlede investeringsbeløbs størrelsesfordeling (fordelt på medier)

Kilde: Bilag 1

3.5 INVESTERINGER OG TILDELT STØTTE, FORDELT EFTER ANTALLET AF BESKÆFTIGEDE

I tabel 3.4 er vist antallet af ansøgninger, investeringernes størrelse og den tildelte støtte, fordelt efter antallet af beskæftigede i den ansøgende virksomhed. Selv om landbruget ikke er med i denne opgørelse, er 20 pct. af ansøgningerne kommet fra virksomheder med færre end 10 ansatte. Disse virksomheders investeringer har dog gennemgående været små, således at andelen af det samlede ansøgte investeringsbeløb udgør 6 pct., og andelen af den tildelte støtte ligeledes 6 pct.

Virksomheder med flere end 100 ansatte har modtaget halvdelen af den tildelte støtte.

I tabellen er endvidere anført fordelingen af den samlede industribeskæftigelse i 1978 efter antallet af beskæftigede i virksomheden. Denne fordeling svarer stort set til fordelingen af den tildelte støtte.

Tabel 3.4: Ansøgninger, investeringer og tildelt støtte, fordelt efter antallet af beskæftigede

	Antal an- søgninger	Investe- rings- beløb	Tildelt støtte	Samlede industri- beskæftigelse 1978 1)
Beskæftigede: -----			pct.	
- 9	20	6	6	2 ²⁾
10 - 19	15	12	10	8
20 - 49	20	14	17	16
50 - 99	11	11	16	14
100 -150	6	10	9	(
150 -	25	45	41	(60
Uoplyst	3	2	1	(
Ialt	100	100	100	100
Absolutte tal	1800	1934 mill.kr.	200 mill.kr.	382.000

Ann.: Baseret på den i bilag 2 beskrevne stikprøve. Tallene omfatter ikke landbrug samt øvrige delegationssager

1) Kilde: Statistisk Årbog 1980, tabel 113

2) Virksomheder med 6-9 beskæftigede

4 MILJØSTØTTEORDNINGENS INCITAMENTS VIRKNING

4.1 LOVENS FORMÅL

Ifølge bemærkningerne til lovens kapitel 1 sigter loven alene på at lette virksomhederne i en overgangsperiode. Støtten ydes derfor alene til virksomheder, som var etableret og i drift før miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden den 1. oktober 1974. Begrundelsen herfor er, at netop disse virksomheder ikke i anlægsplanlægningen har kunnet indrette sig på de nye krav, som måtte blive stillet med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven.

Det primære formål med loven har således ikke været at tilskynde til frivillige investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger, men derimod at reducere de økonomiske konsekvenser for virksomhederne ved at imødekomme de skærpede krav, der har været afledt af miljøbeskyttelsesloven.

4.2 INVESTERINGERNES ADMINISTRATIVE BAGGRUND

På baggrund af en stikprøve på ca. 30 pct. af samtlige ansøgninger (excl. landbrugssager og delegationssager iøvrigt) er det beregnet, hvor stor en del af investeringerne, der har været et resultat af offentlig myndighedsindgriben, enten direkte i form af påbud, eller i form af mere uformelle henstillinger og lignende. Endvidere er opgjort, hvor mange investeringer, der er foretaget uden registreret offentlig indgriben. Hovedresultaterne fremgår af fig. 4.1. Langt den overvejende del af investeringerne har været forårsaget af myndighedsindgreb. Samtidig fremgår, at de frivillige investeringer gennemgående har været betydeligt mindre, end investeringer afledt af myndighedskrav.

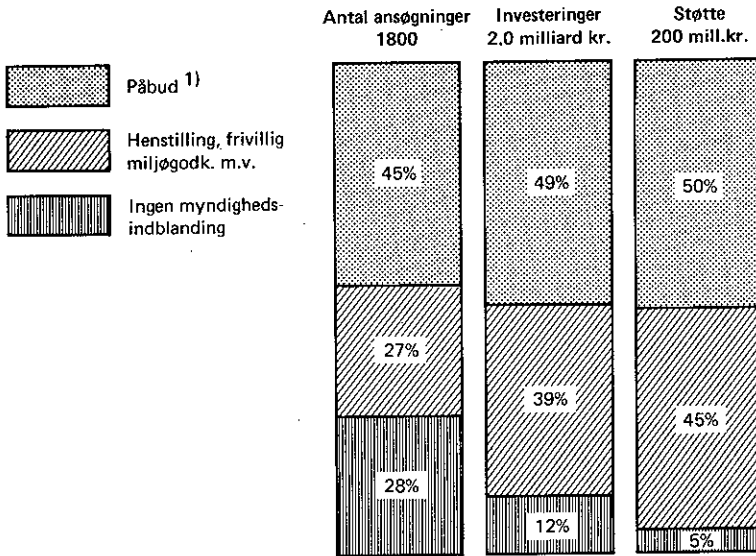

Fig. 4.1: Investeringernes administrative baggrund (excl. landbrugs- og øvrige delegationssager)

Anm.: Baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)

Note: ¹⁾ incl. anlægsbidrag ved tilslutning til kommunale rensningsanlæg

I tabel 4.1 er endvidere vist nogle nøgletal for miljøinvesteringerne, opdelt efter motivet for deres gennemførelse. Det fremgår heraf, at de frivillige investeringer gennemgående har været forbundet med større driftsmæssige besparelser (jfr. afsnit 5) end investeringer afledt af myndighedskrav samt, at den tildelte støtte i gennemsnit har udgjort 9 pct. af det ansøgte investeringsbeløb mod 13 pct. for de investeringer, der er afledt af myndighedskrav.

Frivillige investeringer har desuden gennemgående medført en mindre belastning af virksomhedernes økonomi (jfr. afsnit 5) end investeringer betinget af myndighedskrav.

Tabel 4.1: Investeringer opdelt efter administrativ baggrund

	PÅBUD	HENSTILLING M.V.	FRIVILLIGT	IALT
Andel af ansøgninger, hvor der er givet afslag	14%	21%	43%	25%
Tildelt støtte i % af ansøgt investeringsbeløb	14%	12%	9%	12%
Årlige driftsmæssige besparelser i % af investeringsbeløb	1,8%	1,3%	5,0%	2,0%
Årlige udgifter til afskrivning og forrentning af inv. (før støtte) i % af				
- omsætning	0,1%	0,5%	0,2%	0,2%
- overskud	5%	11%	8%	7%

Anm.: Baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)

I fig. 4.2 er vist den administrative baggrund for investeringerne i de forskellige medier. Det fremgår heraf, at den forholdsvis største andel af frivillige investeringer er foretaget i forbindelse med luftforureningsbegrænsende foranstaltninger. Dette skyldes bl.a., at en række af disse investeringer har været forbundet med betydelige besparelser af råstoffer og energi.

For omlokaliseringernes vedkommende har der kun i få tilfælde foreligget egentlige påbud, men i de fleste tilfælde andre administrative indgreb i form af henstillinger og lignende.

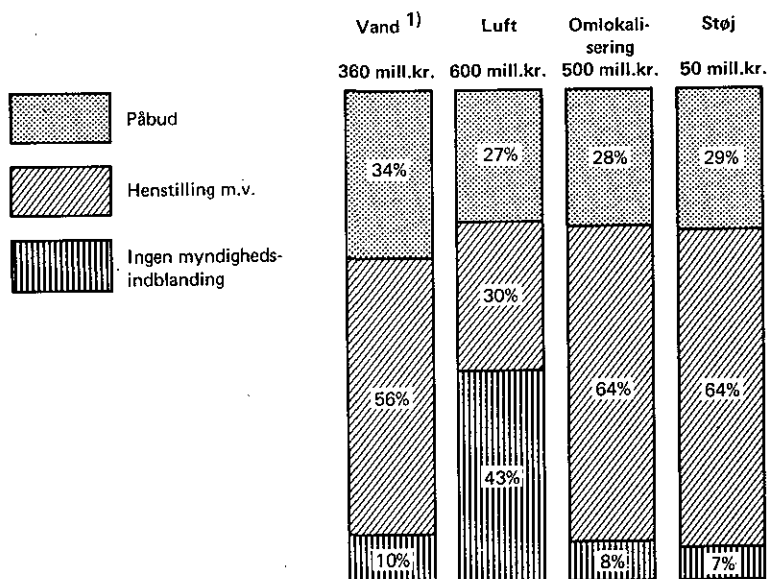

Fig. 4.2: Det samlede investeringsbeløb fordelt på medier og arten af myndighedsindgreb (excl. landbrug og øvrige delegationssager)

Anm.: Baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)
 Note: ¹⁾ excl. anlægsbidrag

4.3 STØTTE TIL AFSLUTTEDE PROJEKTER

For at belyse i hvor stor udstrækning støtten er blevet givet til projekter, der var afsluttede på ansøgningstidspunktet, er foretaget en sammenstilling af projektets færdiggørelsesdato og den dato, ansøgningen er indkommet i miljøstyrelsen.

Undersøgelsen viser, at omkring halvdelen af antallet af investeringer var færdiggjorte på dette tidspunkt, men at investeringsbeløbet for disse investeringer kun udgjorde 25 pct. af det samlede ansøgte investeringsbeløb, jfr. tabel 4.2.

Tabel 4.2: Andel af investeringer, der var afsluttede på miljøstyrelsens journaliseringstidspunkt

	ANTAL INV.	INVESTERINGSBELØB
Landbrug	50%	44%
Industri	50%	25%
Korn- og foderstofvirks.	32%	15%
Andre	45%	20%
Ialt	48%	25%

Kilde: Bilag 1

4.4 KONKLUSION

Det må ud fra de statistiske oplysninger konkluderes, at langt størsteparten af det ansøgte investeringsbeløb (ca. 90 pct.) har været knyttet til projekter, der har været forårsaget af myndighedsindgreb. Støtteordningen har således ikke haft en væsentlig incitamentsvirkning for gennemførelsen af disse miljøinvesteringer. Erfaringerne i forbindelse med administrationen af ordningen viser imidlertid

også, at selve tilstedeværelsen af en støtteordning i nogle tilfælde kan have påvirket de afgørelser, hvor kommunerne har skullet afveje omkostningerne ved miljøbeskyttende foranstaltninger over for de miljømæssige fordele, foranstaltningerne indebærer, jfr. miljøbeskyttelseslovens § 1, stk. 3. Måske i en vis udstrækning, fordi enkelte virksomheder er gået ud fra, at hele investeringen uden fradrag ville kunne støttes med 25 pct. eller endog med et særligt tilskud på op til 50 pct. Samtidig har selve likviditetsvirkningen af støtten formentlig også haft en væsentlig betydning.

Som en afledt effekt af de betydelige miljøinvesteringer, der er foretaget i perioden, har danske producenter af forureningsbegrænsende udstyr samtidig oparbejdet en betydelig eksport. Værdien af denne eksport udgjorde i 1980 over 1 milliard kr.

5 DRIFTSØKONOMISKE BESPARELSER FORBUNDET MED MILJØINVESTERINGER ¹⁾

5.1 FRADRAG FOR IKKE-STØTTEBERETTIGEDE INVESTERINGER

I forbindelse med behandlingen af ansøgninger om miljøstøtte er der foretaget en række fradrag i den samlede investeringsudgift for udgifter, der ikke har været betinget af skærpede miljøkrav i medfør af miljøbeskyttelsesloven.

Fradragene har omfattet:

- Øget levetid f.eks. ved udskiftning af en gammel skorsten med en ny,
- overkapacitet, hvor den foretagne investering har en større kapacitet end betinget af virksomhedens forurening ved miljølovens ikrafttræden den 1. oktober 1974,
- investeringer, eller dele heraf, der falder uden for lov om støtte til miljøinvesteringer,
- merindtjening som følge af investeringens gennemførelse, kapitaliserede besparelser af arbejdskraft, råstoffer, energi m.v.
- genbrugsværdi af det gamle anlæg,
- "for dyrt projekt" det vil sige, at den ønskede forureningsbegrænsning kan opnås billigere ved alternative projekter,
- forskel mellem det pålignede beløb ved anlægsbidrag til offentlige rensningsanlæg og det beløb, virksomheden skulle betale med udgangspunkt i en beregning af virksomhedens "forureningsmæssige" andel,
- støtte fra anden side.

Fordelingen af disse fradrag er vist i tabel 5.1.

1) Driftsøkonomiske analysemodeller til vurdering af miljøinvesteringer er behandlet i "Driftsøkonomiske konsekvenser af miljølovgivning", miljøstyrelsen, november 1978.

Tabel 5.1: Fradrag i ansøgte investeringsbeløb

	FRADRAG		ANDEL AF SAMLEDE ANSØGTE INVESTERINGSBELØB
	mill.kr.	pct.	
Øget levetid	103	8	6%
Overkapacitet	97	7	5%
Ej omfattet af loven	123	10	7%
Merindtjening	141	11	8%
Genbrugsværdi	6	1	0%
For dyrt projekt	290	23	16%
Forskel mellem pålignet og forureningsmæssig andel ved anlægsbidrag	175	14	10%
Andre fradrag (herunder støtte fra anden side)	329	26	18%
Ialt	1264	100	63%

Anm: Tallene er baseret på en stikprøve (jfr. bilag II).

I en række tilfælde har fradragene oversteget det ansøgte investeringsbeløb, således at støttegrundlaget er blevet negativt.

Tallene i tabellen kan derfor ikke umiddelbart sammenlignes med tallene i afsnit 3.1.

5.2 MERINDTJENING FORBUNDET MED MILJØINVESTERINGER

I forbindelse med behandlingen af ansøgningerne er der foretaget en opgørelse over de driftsmæssige besparelser, der har været knyttet til investeringerne. Disse besparelser er opdelt på arbejdskraft, råstoffer og energi.

I tabel 5.2 er vist en oversigt over de beregnede driftsmæssige besparelser. Det skal fremhæves, at tabellen bygger på en stikprøve, og at tallene er forbundet med en betydelig usikkerhed.

Tabel 5.2: Investeringer med registreret merindtjening

	Antal investeringer	Investeringsbeløb	Årlig merindtjening	Andel af	
				Samtlige ansøgninger	Samlet investering
			-- mill.kr. --		
Luft	210	230	30 ¹⁾	25%	35%
Vand	80	120	3	20%	40%
Anlægsbidrag	10	1	0,1	2%	0%
Støj	15	14	0,1	8%	30%
Omlokalisering	40	350	6	35%	70%
Ialt	355	715	39	20%	35%

Anm.: Baseret på en stikprøve, jfr. bilag II

Note: 1) Heraf kan 15 mill. kr. henføres til 2 investeringer

Driftsmæssige besparelser har formentlig i en vis udstrækning været et af motiverne bag gennemførelsen af frivillige miljøinvesteringer. Således er der for 30 pct. af antallet af disse ansøgninger registreret merindtjening, mens den tilsvarende andel for investeringer afledt af myndighedskrav kun er ca. 15 pct.

For investeringer med registreret merindtjening har de årlige driftsmæssige besparelser udgjort 6 pct. af det samlede investeringsbeløb, og for samtlige ansøgte investeringer under ét har de årlige driftsmæssige besparelser udgjort omkring 2 pct. Besparelserne har været relativt størst i forbindelse med investeringer i luftforureningsbegrænsende foranstaltninger, overvejende i form af besparelser i råstoffer og energi. jfr. tabel 5.3.

Tabel 5.3: Årlige driftsmæssige besparelser i pct. af samlet investering

	ARB.KRAFT	RÅSTOF- FER	ENERGI	USPECI- FICERET	IALT
Investeringstype:	----- PCT. -----				
Luft	0,1	0,3	3,7 ¹⁾	0,7	4,8
Vand (excl. anlægsbidrag)	0,1	0,5	0,0	0,5	1,1
Anlægsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Støj	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Omlokalisering	0,7	0,1	0,0	0,6	1,4
Samtlige ansøgte miljøinvesteringer	0,2	0,2	1,2	0,5	2,0

Anm.: Baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)

Note: ¹⁾ Heraf kan 2,4 pct. henføres til to enkeltinvesteringer på tilsammen 15 mill. kr.

Tallene viser, at de miljøinvesteringer, der er foretaget i perioden 1975-80, gennemgående har været forbundet med beskedne driftsmæssige besparelser.

Imidlertid undervurderer tallene de reelle driftsudgiftsbesparelser, fordi:

- de mest rentable investeringer formentlig i stor udstræk-

ning ikke er kommet ind som støtteansøgninger.

- driftsbesparelserne ikke i alle tilfælde er oplyst, og hvor de er oplyst, er skønnet formentlig ofte ret forsigtigt,
- prisbasis, især for olieudgifter, kan undervurdere besparelserne. Dette hænger sammen med, at man har forudsat, at prisudviklingen for sparet energi (og andre besparelser iøvrigt) vil følge den almindelige prisudvikling.

Til belysning af miljøinvesteringers privatøkonomiske rentabilitet er foretaget en opgørelse af ansøgninger, behandlet på miljøkreditrådets møder 1978-80, hvor der har været betydelige driftsmæssige besparelser. Hovedresultaterne er anført nedenfor i tabel 5.4. Det fremgår af tabellen, at det drejer sig om relativt få sager, og at en væsentlig del af besparelserne kan henføres til en enkelt sag.

Tabel 5.4: Miljøinvesteringer med væsentlige driftsbesparelser

	SAMLEDE INVESTERING- RINGER	ÅRLIGE BESPARELSER			INTERN RENTE	
		RÅSTOF- FER	OLIE	ARB.- KRAFT	IALT	
Antal sager					pct.	
Intern rente					p.a.	
(39) over 10% p.a.	30,2	3,1	7,8	0,3	11,2	37,1
(23) 5-9% p.a.	11,1	0,4	0,2	0,1	0,7	6,4
(13) 2,4-4,9% p.a.	8,4	0,1	0,0	0,1	0,2	3,0
(75) ialt	49,7	3,6	8,0	0,5	12,1	24,3
Heraf:						
En træforarbejdende virksomhed	12,2	-	7,4	-	7,4	60,4
(Rest (74 sager)	37,5	3,6	0,6	0,5	4,7	12,5

Anm.: Omfatter kun sager, afgjort 1978-80.

De ovennævnte investeringer udgør kun omkring 5% af de investeringer, der er behandlet som støttesager på de pågældende møder i miljøkreditrådet.

For de omtalte investeringer på 50 mill. kr. har den tildelte støtte udgjort ca. 2,5 mill. kr., eller ca. 5 pct. af investeringsbeløbet. Miljøstøttens betydning for den interne forrentning af de nævnte investeringer har derfor været relativt begrænset.

Driftsudgiftsbeparelserne er fordelt på en lang række forskellige forureningsbegrænsende foranstaltninger.

I tabel 5.5 er det søgt at isolere tre grupper af foranstaltninger.

Tabel 5.5: Eksempler på driftsudgiftsbeparelser ved forskellige foranstaltninger.

	ANTAL INV.	ÅRLIGE		INTERN RENTE	
		SAMLEDE INV.	DRIFTSUDGIFTSBESPARELSER	pct.	p.a.
		--- mio. kr. -----			
Luftfiltre ¹⁾	18	10,7	1,4	12,8	
Fyringsanlæg ²⁾	8	2,2	0,6	27,7	
Rengøringsanlæg ³⁾	6	5,8	0,5	9,2	

Anm.: Omfatter et udsnit af sager, behandlet i perioden 1978-80

Note: 1) Især betonvarefabrikker og korn- og foderstovirksomheder

2) Især træindustri

3) Især mejerier

Sammenfattende må det konkluderes, at de forureningsbegrænsende investeringer, der er behandlet som støttesager, i nogen udstrækning har været forbundet med driftsøkonomiske besparelser, men at langt den største del af investeringerne (over 90 pct.) har været passive investeringer i den forstand, at den interne forrentning har været mindre end et par procent.

6 MILJØINVESTERINGERS BELASTNING AF VIRKSOMHEDERNES ØKONOMI

6.1 METODE

I forbindelse med den i bilag 2 beskrevne stikprøveundersøgelse er foretaget en analyse af investeringernes belastning af de ansøgte virksomheders økonomi.

Som udgangspunkt for denne analyse er foretaget en beregning af de årlige udgifter til afskrivning og forrentning af investeringerne målt brutto, d.v.s. før eventuelle fradrag, ud fra den fysiske levetid for de pågældende investeringer samt en kalkulationsrente på 18 pct. p.a.

De årlige kapitaludgifter er derefter sat i forhold til en række nøgletal for de pågældende virksomheder, nemlig antal ansatte, omsætning og overskud.

Tallene er som nævnt baseret på perioden 1975-80. Det gennemsnitlige prisniveau er 1978-priser, men det har ikke været muligt at korrigere for den usikkerhed, der skyldes, at prisniveauet i 1980 var ca. 65 pct. højere end i 1975.

Samtidig omfatter tallene kun kapitaludgifterne pr. enkeltinvestering. For virksomheder med flere miljøinvesteringer vil belastningen således blive undervurderet, jfr. afsnit 6.6.

6.2 ÅRLIGE KAPITALUDGIFTER PR. BESKÆFTIGET

I tabel 6.1 er vist de årlige udgifter til afskrivning og forrentning af investeringerne pr. beskæftiget. Dette tal er ikke et entydigt udtryk for den økonomiske belastning, fordi kapitalintensiteten varierer betydeligt. Virksomhederne med meget høje kapitaludgifter pr. beskæftiget er således typisk fjernvarmecentraler med få beskæftigede og korn- og foderstofvirksomheder med store investeringer i forbindelse med omlokaliseringer og relativt få beskæftigede.

Selv om kapitaludgiften pr. beskæftiget således navnlig for yderværdierne skal tolkes med et betydeligt forbehold, kan det til illustration af størrelsesordenen af omfanget af belastende virkninger antages, at årlige kapitaludgifter på over 10.000 kr. - svarende til størrelsesordenen af de årlige lønstigninger pr. beskæftiget - betragtes som en væsentlig økonomisk belastning for den investerende virksomhed. Afgrænset på denne måde har ca. 15 pct. af de ansøgende virksomheder, svarende til ca. 270 virksomheder, foretaget forureningsbegrænsende investeringer, som har været væsentligt økonomisk belastende. Eftersom ca. 1/3 af den samlede fremstillingsvirksomhed - målt ved beskæftigelsen - har foretaget miljøinvesteringer i perioden 1975-80, som har resulteret i ansøgning om miljøstøtte, kan det som et meget groft skøn antages, at ca. 5 pct. af den samlede fremstillingsvirksomhed, målt ved beskæftigelsen, har foretaget økonomisk belastende miljøinvesteringer afgrænset på ovennævnte måde.

Den tildelte miljøstøtte har i nogen udstrækning lempet denne belastning, jfr. tabel 6.1.

Tabel 6.1: Årlige udgifter til afskrivning og forrentning af miljøinvesteringer pr. beskæftiget

	FØR STØTTE		EFTER STØTTE	
	ANTAL INV.	PCT.	ANTAL INV.	PCT.
Kap.udgift pr. beskæftiget: (kr.)				
- 100	120	7	220	12
100- 500	390	22	340	19
500- 1.000	200	11	230	13
1.000- 5.000	640	35	620	34
5.000- 10.000	180	10	160	9
10.000- 25.000	160	9	140	8
25.000- 50.000	50	3	50	3
50.000-100.000	40	2	20	1
100.000-	20	1	20	1
Ialt	1800	100	1800	100

Anm.: Tallene er baseret på den i bilag II beskrevne stikprøve. Tallene omfatter ikke landbrug.

6.3 ÅRLIGE KAPITALUDGIFTER MÅLT I FORHOLD TIL VIRKSOMHEDENS OVERSKUD OG OMSÆTNING

I forbindelse med ansøgning om miljøstøtte har de ansøgende virksomheder skullet give oplysninger om en række regnskabsmæssige forhold, herunder virksomhedens overskud.

I forbindelse med den i bilag 2 beskrevne stikprøve er der søgt at sætte de beregnede årlige udgifter til afskrivning og forrentning af de enkelte investeringer i forhold til virksomhedens overskud før skat.

Dette udtryk kan give et vist indtryk af belastningen af virksomhedens økonomi, men må tolkes med et betydeligt forbehold. Dels er selve det regnskabsmæssige overskudsbegreb relativt elastisk, og dels er det ikke muligt entydigt at afgrænse virksomhedens overskud i de tilfælde, hvor virksomheden er delt mellem flere fysiske produktionsanlæg, eller hvor det drejer sig om koncernregnskaber.

Med disse forbehold kan det groft antages, at halvdelen af de ansøgende virksomheder (excl. landbrug) har foretaget enkeltinvesteringer i forureningsbegrænsning, hvor de årlige kapitaludgifter har andraget mindre end 10 pct. af overskuddet, og for omkring 1/4 af virksomhederne har de årlige kapitaludgifter andraget mere end 25 pct. af det årlige overskud før skat, jfr. tabel 6.2.

Tabel 6.2: Årlige udgifter til afskrivning og forrentning i pct. af virksomhedens overskud før skat

	ANDEL AF ANSØGENDE VIRKSOMHEDER	
	FØR STØTTE	EFTER STØTTE
	pct.	
Andel af overskud:		
0- 5 pct.	36	38
5- 10 -	13	17
10- 25 -	20	19
25- 50 -	8	6
50-100 -	5	5
100-250 -	7	6
250- -	5	3
Virksomhed med regnskabsmæssigt underskud	6	6
Ialt	100	100

Anm.: Tallene er baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)

Før samtlige de ansøgte investeringer excl. landbrug udgør de årlige kapitaludgifter 7 pct. af de ansøgende virksomheders samlede overskud før skat.

Målt i forhold til de ansøgende virksomheders samlede omsætning udgør de årlige kapitaludgifter til de ansøgte miljøinvesteringer ialt 0,2 pct. før miljøstøtte. Selv under forudsætning af, at de samlede omkostninger overvælttes fuldt ud på priserne, vil virkningen således generelt være beskeden.

6.4 KAPITALUDGIFTERNE I DE ENKELTE BRANCHER

Der er betydelige forskelle mellem belastningen af de enkelte brancher, ligesom der inden for den enkelte branche vil være en betydelig variation mellem de enkelte virksomheder.

I tabel 6.3 er vist en oversigt over de årlige kapitaludgifter til forrentning og afskrivning af den ansøgte miljøinvestering sat i forhold til de ansøgende virksomheders overskud før skat samt deres omsætning.

Tabel 6.3: Årlige udgifter til afskrivning og forrentning af ansøgte investeringsbeløb i pct. af overskud og omsætning i forskellige brancher (før støtte)

	ANDEL AF	
	OVERSKUD	OMSÆTNING
	PCT.	
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	4	0,1
Tekstilindustri	17	0,2
Træ- og møbelindustri	3	0,1
Papirindustri	28	0,1
Kemisk industri	8	0,4
Sten-, ler- og glasindustri	3	0,1
Jern- og metalindustri	4	0,2
Fjernvarmeværker	40	6,5
Korn- og foderstofvirks.	31	0,6
Øvrige	31	1,2
Samtlige	7	0,2

Anm.: Baseret på den i bilag II beskrevne stikprøve

6.5 KAPITALUDGIFTER FOR FØRSKELLIGE VIRKSOMHEDSSTØRRELSER

Med udgangspunkt i den i bilag II beskrevne stikprøveundersøgelse er det søgt opgjort, hvor store miljøinvesteringer der er foretaget i produktionsenheder af forskellig størrelse.

Som udtryk for virksomhedens størrelse er anvendt antallet af beskæftigede på den fysiske produktionsenhed. Dette har imidlertid ikke ud fra det foreliggende datamateriale kunnet gennemføres konsekvent, hvorfor tallene er behæftet med en betydelig usikkerhed. Tendensen er imidlertid klar. - Blandt de ansøgende virksomheder er det de små og mellemstore virksomheder, der gennemgående har foretaget miljøinvesteringer til det største beløb pr. ansat.

Samtidig er der imidlertid også en helt klar tendens til, at andelen af samtlige virksomheder inden for fremstillingsvirksomhed i den pågældende størrelsesgruppe, der har ansøgt om miljøstøtte, er stigende med virksomhedsstørrelsen. For virksomheder med 50-100 ansatte er det ca. 20 pct., og for virksomheder med flere end 100 ansatte har over halvdelen søgt om miljøstøtte.

Den tildelte støtte har udgjort den største andel af de store virksomheders miljøinvesteringer, hvilket må ses i sammenhæng med, at der for virksomheder med relativt få beskæftigede er foretaget en del omlokaliseringer, hvor fradragene har været betydelige, samt, at der for de store virksomheders vedkommende er foretaget betydelige investeringer i anlægsbidrag til offentlige rensningsanlæg. Disse anlægsbidrag er som hovedregel støttet med en højere pct. på grund af relativt mindre fradrag.

Tabel 6.4: Miljøinvesteringer og tildelt miljøstøtte i forskellige virksomhedsstørrelser

ANTAL BESKÆFTIGEDE	GENNEMSNITLIG MILJØINVESTERINGER PR. BESKÆFTIGET	MILJØSTØTTE I PCT. AF ANSØGTE INVESTERINGSBELØB
- 9	80.000 kr.	6 pct.
10 - 19	65.000 kr.	7 pct.
20 - 49	25.000 kr.	12 pct.
50 - 99	15.000 kr.	19 pct.
100 - 149	15.000 kr.	12 pct.
150 -	-	13 pct.
IALT	-	10 pct.

Anm.: Baseret på en stikprøve (jfr. bilag II)

De årlige udgifter til forrentning og afskrivning af de foretagne miljøinvesteringer fordelt på virksomhedsstørrelser er vist i tabel 6.5.

Tabel 6.5: Årlige kapitaludgifter for forskellige virksomhedsstørrelser

	ANTAL ANSØGENDE VIRKSOMHEDER	ÅRLIG KAPITALUDGIFT I PCT. AF: ¹⁾			
		FØR STØTTE		EFTER STØTTE	
		OVER-	OM-	OVER-	OM-
		SKUD	SÆTN.	SKUD	SÆTN.
Antal ansatte:		PCT.			
1- 9	360	19	0,9	18	0,9
10- 19	270	34	0,6	31	0,5
20- 49	360	9	0,3	8	0,3
50- 99	190	7	0,1	5	0,1
100-150	110	11	0,2	9	0,2
150-	460	4	0,2	3	0,1
Uoplyst	50	33	0,4	30	0,4
IALT ¹⁾	1800	7	0,2	6	0,2

Anm.: Baseret på den i bilag II beskrevne stikprøve.
Tallene omfatter ikke landbrug samt øvrige delegationssager.

Note: ¹⁾ Uvejlet gennemsnit

6.6 VIRKSOMHEDER MED FLERE ANSØGNINGER OM STØTTE TIL MILJØINVESTERINGER

På baggrund af den i bilag II beskrevne stikprøveundersøgelse er der foretaget en analyse af virksomheder, der har fået bevilget støtte til mere end én miljøinvestering.

Blandt disse er der hyppigst tale om støtte til miljøinvesteringer, der er uafhængige af hinanden (f.eks. støtte dels til en foranstaltning, der tager sigte på at mindske virksomhedens luftforurening og dels til anlægsbidrag).

Defineres virksomheden efter dens ejerforhold, findes gengangerne primært inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien, engrosvirksomheder (korn- og foderstofvirksomheder), men også i betydeligt omfang inden for den kemiske industri.

Defineres virksomheden som produktionsstedet, er antallet af gengangere mindre, end hvis der tages udgangspunkt i virksomheden, defineret efter dens ejerforhold. Gengangerne findes inden for de samme brancher med den undtagelse, at engrosvirksomhederne stort set ikke indgår ved denne definition af virksomheden.

Dette implicerer bl.a., at gengangerne typisk er relativt store virksomheder (defineret efter ejerforhold) og ofte med mere end ét produktionssted.

Det er endvidere karakteristisk, at der er en positiv korrelation mellem branchens andel af det samlede investeringsbeløb og antallet af gengangere.

Derudover kan gengangerne karakteriseres ved, at højst én af den enkelte gengangers miljøinvesteringer er frivillig, og ofte er ingen af dem frivillige.

6.7 UDGIFTER TIL DRIFT OG VEDLIGEHOLDELSE

Det er meget vanskeligt generelt at anslå udgifterne til drift og vedligeholdelse af forureningsbegrænsende anlæg.

I forbindelse med Miljøredegørelsen¹⁾ har man skønnet, at de årlige driftsudgifter i procent af anlægsudgiften udgør 15 pct. for vand, 20 pct. for luft, 5 pct. for støj og 10 pct. for affald, heri dog ikke medregnet den egentlige affaldsbortskaffelse (f.eks. industrirenovation), kemikalieaffald m.v.).

Disse driftsudgifter skal lægges til kapitaludgifterne for at beregne de samlede miljøudgifter for virksomhederne. Med de ovenfor anførte skøn over drifts- og vedligeholdelsesudgifter vil dette i gennemsnit næsten indebære en fordobling af de omkostninger, der er beskrevet i afsnit 6.2-6.5. Dette indebærer bl.a., at det som et meget groft skøn kan anslås, at 5-10 pct. af den samlede fremstillingsvirksomhed - målt på beskæftigelsen - har foretaget miljøinvesteringer, hvor de årlige bruttoudgifter til forrentning, afskrivning, drift og vedligeholdelse har oversteget 10.000 kr. pr. ansat før en eventuel miljøstøtte.

Disse omkostninger er imidlertid beregnet brutto, og nettoomkostningerne med fradrag for blandt andet forureningsirrelevante udgifter samt den med investeringen forbundne merindtjening vil i mange tilfælde give et bedre udtryk for den økonomiske belastning for virksomheden.

1) "Miljøreformen, en foreløbig redegørelse om miljøreformens virkninger", miljøstyrelsen december 1979.

7 MILJØINVESTERINGERNES ANDEL AF INDUSTRIENS SAMLEDE FASTE BRUTTOINVESTERINGER

Det fremgår af afsnit 6.3, at de miljøinvesteringer, der er foretaget i sammenhæng med miljøstøtteleven, er af en sådan størrelsesorden, at en fuld overvæltning af de årlige udgifter til afskrivning og forrentning af investeringerne ville medføre en gennemsnitlig prisstigning på et par promille.

For at belyse, hvorvidt disse investeringer omfatter størsteparten af industriens miljøinvesteringer i denne periode, er - i tabel 7.1 - industriens investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger i den sidste halvdel af 70'erne opgjort ud fra to forskellige kilder.

Danmarks Statistiks opgørelser, baseret på indberetninger fra virksomheder med flere end 20 ansatte, viser gennemsnitlige årlige miljøinvesteringer på ca. 190 mill. kr., svarende til ca. 4,2 pct. af de samlede faste bruttoinvesteringer. I disse tal indgår anlægsbidrag imidlertid kun ufuldstændigt med ca. 10-20 mill. kr. pr. år.

Ansøgninger om miljøstøtte viser årlige miljøinvesteringer på ca. 230 mill. kr. incl. anlægsbidrag og ca. 160 mill. kr. excl. anlægsbidrag. Korrigeres for anlægsbidrag er der således en forholdsvis god overensstemmelse mellem Danmarks Statistiks tal og ansøgningerne om miljøstøtte. Da det må antages, at størsteparten af miljøinvesteringerne fra denne periode er blevet indsendt som miljøstøtteansøgninger, kan man således antage, at tallene giver et rimeligt korrekt billede.

Industriens miljøinvesteringer har således udgjort 3-5 pct. af industriens samlede faste bruttoinvesteringer i perioden 1975-80.

Tabel 7.1: Industriens investeringer i forureningsbegrænsende foranstaltninger

	FASTE BRUTTO- INVESTERINGER GNSI, 1975-78 ¹⁾	ANSØGN. OM MILJØSTØTTE ARLIGT GNSI, 1975-80	MILJØSTAT. DANN. STAT. MILJØINV. ARLIGT GNSI, 1975-78 ¹⁾	MILJØINVESTERINGER I PCI. AF FASTE BRUTTOINVESTERINGER DANN. STAT. MILJØSTØTTEANSØGN. INV. STØRR. STØTTEGR.
	MILL. KR.	MILL. KR.	MILL. KR.	MILL. KR.
			ANLÆGSBIDRAG: INCL. EXCL.	
1. Nærings- og ny- delsesmiddelindus- tri	1271	65	100 50 51	4,0% 7,9% 5,1
2. Tekstilindustri	217	4	5 3 5	2,3% 2,3% 2,0
3. Træ- og møbelindustri	160	2	9 9 8	4,8% 5,4% 2,4
4. Papirindustri	322	6	13 13 10	3,1% 4,0% 2,4
5. Kemisk industri	602	31	50 33 45	5,6% 6,1% 4,0
6. Sten-, ler- og glasindustri	365	7	20 19 27	7,4% 5,5% 2,0
7. Jern- og metalværker samt jern- og metal- industri	1398	12	31 30 43	3,1% 2,2% 3,1
1-7 ialt	4535	127	228 157 189	4,2% 5,0% 2,8

1) Kilde: Danmarks Statistiks Industristatistik (omfatter kun virksomheder med flere end 20 beskæftigede).

8 ANDRE ERHVERVSSTØTTEORDNINGER

8.1 INDLEDNING

Miljøkreditrådet har nedsat støtten til et projekt med et beløb, der svarer til den støtte, der er opnået til samme projekt efter anden lovgivning.

8.2 BESKRIVELSE AF DE ENKELTE STØTTEORDNINGER

Lån til eksportfremme og miljøforanstaltninger (EM-lån)

Ordningen administreres af Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S.

EM-lån bevilges til eksport-, miljø- og energiformål. Lånene ydes hovedsagelig til investeringer i eksporterende eller importkonkurrerende industri- og håndværksvirksomheder.

Finansieringsinstituttet foretager ingen fag-teknisk vurdering af de projekter, hvortil der søges lån. Der foretages dog et skøn over - såfremt det drejer sig om en miljøbeskyttelsesinvestering - hvorvidt projektet synes teknisk rimeligt.

Projekter, hvortil der er ydet EM-lån, kan indeholde dele, der ikke er støtteberettigede efter miljøinvesteringsloven.

EM-lån ydes til en fast rente i hele lånets løbetid. Renten ligger ca. 1/4 under markedsrenten for obligationslån på stiftelsestidspunktet.

Løbetiden for EM-lån er 3-8 år, afhængig af den pågældende investerings art. Afviklingen sker som serielån med lige store halvårslige afdrag.

Er der ydet EM-lån til et projekt, hvortil der også søges om miljøstøtte, udregnes værdien af den bevilgede støtte som procent, der herefter kan fratrækkes miljøkreditrådets

eventuelle støtteprocent.

Værdien af et låns indirekte rentenedslag opgøres på basis af diskontoen på stiftelsesdagen og kapitaliseres over løbetiden, hvorved støtteprocenten kan beregnes.

Statstilskud til nybyggeri og forbedring m.v. af erhvervsbygninger (lov nr. 452 af 17. september 1975, ændret ved lov nr. 112 af 30. marts 1977)

Loven administreres af kommunerne.

Efter lovens kap. II (tilskud til nybygning, tilbygning og ombygning) ydes 25 pct. direkte tilskud af de godkendte udgifter, dog max. 750.000 kr. pr. virksomhed. Tilskud efter lovens kap. II er ydet inden for et samlet beløb på 460 mill. kr. i den nævnte periode.

Efter lovens kap. III (tilskud til arbejdsmiljøfremmende foranstaltninger) ydes 25 pct. direkte tilskud af de godkendte udgifter, dog max. 250.000 kr. pr. virksomhed. Tilskud efter lovens kap. III ydes inden for et samlet beløb på 60 mill. kr. i den nævnte periode.

Tilskud efter nærværende lov svarer til 25 pct. direkte tilskud efter miljøinvesteringsloven.

Loven er udløbet pr. 31. december 1978.

Lov om egnsudvikling (lov nr. 219 af 7. juni 1972)

Loven administreres af Direktoratet for egnsudvikling. I omlokaliseringssager kan der være sammenfald mellem ansøgning om støtte efter egnsudviklingsloven og miljøinvesteringsloven.

Beløbene inden for hvilke, der kan ydes tilsagn om lån, tilskud og garanti efter egnsudviklingsloven, fastsættes på de årlige finanslove.

Bistand kan ydes til industri- og servicevirksomheder.

Lån ydes til dækning af anlægsudgifter ved bl.a. flytning. Lånene har en løbetid på max. 20 år, dog max. 10 år for maskin- og inventarinvesteringer. Lånene forrentes p.t. med 7,5 pct. p.a. Renten er fast i hele lånets løbetid.

Tilskud ydes ligeledes til dækning af anlægsudgifter, og kan max. udgøre 25 pct. af disse.

Er sagen færdigbehandlet fra direktoratets side, udregnes værdien af den bevilgede støtte som procent, der herefter kan fratrækkes miljøkreditrådets eventuelle støtte. Værdien af et låns indirekte rentenedslag opgøres på basis af diskontoen på stiftelsesdagen og kapitaliseres over løbetiden, hvorved støtteprocenten kan beregnes.

FEOGA/EUGFL-tilskud (Rådsforordning nr. 355/77) og tilskud til strukturprojekter inden for jordbrug (lov nr. 222 af 24. maj 1978)

FEOGA-fondens udviklingssektion yder efter rådsforordningen støtte til projekter, som helt eller delvis vedrører bygninger og udstyr, der navnlig er bestemt til:

- a) at rationalisere eller udvikle oplagring, emballering, opbevaring, behandling eller forarbejdning af landbrugsvarer,
- b) at forbedre markedsføringsnettet,
- c) at skabe videre udbredelse af oplysninger om priserne og prisdannelsen på markederne for landbrugsvarer.

Fonden yder tilskud til ovennævnte projekter på højst 25 pct. af investeringen (i særlige tilfælde dog op til 30 pct.). Tilskuddet ydes på betingelse af, at ansøger selv finansierer mindst 50 pct., og medlemsstaten yder et tilskud på mindst 5 pct.

Rådsforordningen gælder i 5 år fra 1. januar 1978.

FEOGA-tilskud kan umiddelbart udtrykkes som procenter af et investeringsbeløb, hvorefter beregning af støtte efter miljøinvesteringsloven kan følge de almindelige principper.

Statstilskud til energibesparende foranstaltninger vedrørende bygninger (lov nr. 423 af 25. august 1976, ændret ved lov nr. 112 af 30. marts 1977 og lov nr. 477 af 14. september 1977)

Loven administreres af kommunerne.

Efter lovens kap. II (tilskud til energibesparende foranstaltninger i erhvervsejendomme) ydes - efter den seneste ændring - 30 pct. direkte tilskud af de godkendte udgifter, dog max. 100.000 kr. pr. virksomhed. Tilskud efter lovens kap. II ydes inden for et samlet beløb på 425 mill. kr. - foreløbig frem til udgangen af 1980.

Tilskud efter nærværende lov ydes efter samme principper som efter miljøinvesteringsloven, hvorfor de almindelige principper for fradrag for støtte fra anden side kan følges.

Støtte til modernisering af jordbrugsbedrifter (lov nr. 222 af 26. april 1973)

Ordnningen administreres af Statens Jordlovsudvalg. Hovedstøtteformen er rentetilskud på ca. 5,3 pct., som ydes i højst 10 år med 20 terminer.

Ordningerne er ligestillede, således at støtte efter den ene udelukker støtte fra den anden til samme projekt. I tilfælde, hvor der ikke er opnået fuld støtte til det samlede projekt hos SJU, kan der dog ydes miljøstøtte på differencen mellem den af SJU ydede støtte og 25 pct. af miljøkreditrådets støttegrundlag.

Midlertidig statstilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ved nybygning og forbedring m.v. af driftsbygninger på jordbrugs- og skovbrugsbedrifter (lov nr. 457 af 17. september 1975, ændret ved lov nr. 112 af 30. marts 1977)

Ordnningen administreres af Statens Jordlovsudvalg. Støtten ydes i form af 20 pct. direkte tilskud, dog max. 50.000 kr.

Hvor der både er søgt om støtte efter denne lov og efter miljøinvesteringsloven, ydes støtte efter sidstnævnte efter samme retningslinier, som anført under pkt. 7 ovenfor.

Loven er udløbet pr. 31. december 1978.

Statstilskud til energibesparende foranstaltninger i forbindelse med industrielle processer m.v. (lov nr. 261 af 8. juni 1977, ændret ved lov nr. 612 af 14. december 1977)

Ordnningen administreres af Teknologistyrelsen.

Tilskud kan max. udgøre 40 pct. af de udgifter, der kan henføres til den energibesparende foranstaltning, dog max. 800.000 kr. pr. projekt. Er investeringen under 100.000 kr., skal der foreligge en brancheenergianalyse, inden tilsagn kan gives. Tilskud til disse investeringer kan højst være 40.000 kr.

Støtten udgør almindeligvis henholdsvis 25 pct og 40 pct. af ovennævnte udgifter - (for investeringer under 100.000 kr. dog fra 10 pct. til 40 pct. med 5 pct.-intervaller.

9 UDENLANDSKE MILJØSTØTTEORDNINGER

9.1 INDLEDNING

De fleste vestlige industrilande anvender forskellige statslige støtteordninger i forbindelse med industripolitikken, arbejdsmarkedspolitikken og regionalpolitikken. Nogle af disse mere generelle støttemidler vil også blive anvendt til miljøbeskyttelsesformål, selv om det ofte ikke vil fremgå direkte.

Egentlige miljøstøtteordninger findes ligeledes i de fleste vestlige industrilande. Disse ordninger har gennemgående kulmineret omkring 1975-76, hvad der delvist afspejler investeringsforløbet som følge af introduktionen af ny miljølovgivning i begyndelsen og midten af 70'erne.

Som anført i afsnit 2.5 har EF opstillet en række betingelser for statslige miljøstøtteordninger, således at det er muligt i nogen udstrækning at følge og sammenligne forskellige landes miljøstøtteordninger. Den følgende gennemgang bygger imidlertid overvejende på oplysninger fra OECD.

9.2 FORSKELLIGE FORMER FOR STØTTE

Den danske miljøstøtteordning har helt overvejende været baseret på direkte tilskud og i den tidlige fase i et meget begrænset omfang på en rentesubsidieringsordning.

Ud over disse to støtteformer har man i en del lande ydet støtte i form af særligt gunstige afskrivningsregler for miljøinvesteringer samt andre former for skattemæssig præferencebehandling. Nogle af disse ordninger har været koblet sammen med forureningsafgifter, således at ordningerne har været selvfinansierende.

For de egentlige miljøstøtteordningers vedkommende har kun Japan ydet støtte til nyetablerede virksomheder, men alle øvrige ordninger har været rettet mod eksisterende virksom-

heders miljøinvesteringer, forårsaget af øgede miljøkrav.

9.3 MILJØSTØTTEORDNINGER I UDVALGTE LANDE

Hovedtrækkene i nogle udvalgte udenlandske støtteordninger er beskrevet i tabel 9.1. Det fremgår heraf, at den mest almindelige støtteform har været særligt gunstige låneordninger i forbindelse med finansieringen af miljøinvesteringer.

Enkelte af disse støtteordninger har været selvfinansierende, idet afgifter på spildevandsudledninger har været koblet sammen med subsidieordningen. Dette gælder bl.a. for de ordninger, der administreres af de franske, regionale flodadministrationer. I Holland har man haft en tilsvarende ordning for luftforureningens vedkommende.

Et af de lande, der har haft de mest omfattende subsidieordninger, er Norge, hvor op til 1/4 af industriens samlede miljøinvesteringer er blevet dækket af offentlige støtteordninger. Dette må dog ses i sammenhæng med de meget betydelige miljøinvesteringer, der er blevet foretaget i Norge, bl.a. som følge af den norske industristruktur (cellulose, aluminium, gødningsindustri m.v.).

Endvidere skal det fremhæves, at mens miljøstøtteordningen i de fleste OECD-lande kulminerede i midten af 70'erne, har de danske ordninger navnlig haft betydning i slutningen af 70'erne.

Støtteordningens eventuelle konkurrenceforvridende effekt for den internationale handel må forventes at have været meget begrænset. Dette skyldes, at dels har miljøinvesteringerne kun udgjort en lille del af de samlede investeringer, og dels har den statslige støtte generelt været af begrænset størrelse.

Tabell 9.1: Miljøstøtteordninger i udvalgte lande i perioden 1974-80

	Låneordninger	Serlige afskrivningsregler	Direkte tilskud	Kontantværdi af støtteordninger i % af industriens miljøinvesteringer			
				1974	1975	1976	1977
Danmark 1)	Rentenedslagsordning		25%	0,0%	3,0%	4,0%	2,0%
Sverige			max 50%	17,6%	4,3%	3,2%	2,7%
Norge	Omfatter 30-80% af investeringsudgiften. Rente 7-9,5% p.a., løbetid 10-20 år, evt. afdragsfri i 3 år	Engangsafskrivning for visse investeringer. Miljøinvesteringfondshenlæggelser	+	4,0%	14,2%	23,8%	26,9%
Finland	5-7,25% p.a., løbetid 10 år			2,6%	2,4%	3,6%	0,7%
Vesttyskland	6,5% p.a., løbetid max. 15 år	60% første år resten med 10% p.a. (mod normalt 6,67% over 15 år.)		0,1%	9,1%	3,4%	3,9%
Frankrig	0,5% p.a. / 6% p.a., løbetid 8-10 år		15-80%				
Japan	0,7% p.a., løbetid 8-10 år. Omfattende 50-80% af investeringsudgiften	25-33% første år (mod normalt 10%)					
Holland			20-60%	1,1%	0,0%	0,5%	0,04%

Kilde: OECD (unpubliceret)

Note: 1) For perioden 1978-80 kan den tildelte støtte ansås til 15-20% af industriens miljøinvesteringer

BILAG I

MILJØINVESTERINGER OG MILJØSTØTTE
I HENHOLD TIL LOV OM STØTT TIL
MILJØINVESTERINGER -

TABELAFSNIT

- Tabel 1: Samlede ansøgte investeringsbeløb
- " 2: Samlede ansøgte investeringsbeløb -
Relativ fordeling på brancher
 - " 3: Samlede ansøgte investeringsbeløb -
Relativ fordeling på medier
 - " 4: Samtlige ansøgninger relativt fordelt efter
investeringsstørrelse og branche
 - " 5: Samtlige ansøgninger relativt fordelt efter
investeringsstørrelse og medie
 - " 6: Samlede støttegrundlag
 - " 7: Samlede støttegrundlag -
Relativ fordeling på brancher
 - " 8: Samlede støttegrundlag -
Relativ fordeling på medier
 - " 9: Samlede støttegrundlag relativt fordelt efter
investeringsstørrelse og branche
 - " 10: Samlede støttegrundlag relativt fordelt efter
investeringsstørrelse og medie
 - " 11: Støttegrundlag i procent af ansøgte investerings-
beløb - Samtlige ansøgninger
 - " 12: Støttegrundlag i procent af investeringsbeløb -
Støtteberettigede ansøgninger
 - " 13: Samtlige ansøgninger opdelt efter, hvorvidt dato
for indkommet i miljøstyrelsen er før eller efter
projektets færdiggørelsesdato

Anm. til samtlige tabeller:

Tabellerne dækker perioden 1. oktober 1974 - 31. december 1980, og omfatter samtlige de sager, der er behandlet i denne periode i henhold til lov om støtte til miljøinvesteringer med ændringslov af 3. maj 1978.

TABEL 1: SAMLEDE ANSØGTE INVESTERINGSBELØB

	VAND		ANLEGS- BIDRAG		LUFT		STØJ		AFFALD		OMKOSTNINGER		I ALT	
	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR
Landbrug og gartneri	10	3,2	15	0,7	29	1,6	2	0,1	3181	282,4	5	5,6	3242	293,6
Fiskeri incl. dambrug	64	25,1	1	0,1	29	26,2	0	-	1	0,1	1	8,8	96	60,2
Råstofudvinding	2	0,1	0	-	5	0,6	0	-	0	-	0	-	7	0,7
Industri i alt	634	260,7	343	473,4	504	362,2	97	35,2	6	1,2	53	307,6	1637	1440,0
Heraf:														
Nærings- og nydelsesmiddel .	246	108,0	195	323,2	93	109,2	23	5,6	2	0,3	7	62,5	566	608,5
Tekstil	20	13,9	20	14,3	17	3,6	4	0,3	0	-	2	1,0	63	33,0
Træ- og møbel	12	1,7	22	2,1	77	34,2	20	3,9	0	-	4	14,2	135	56,3
Papir	17	64,3	10	3,2	10	11,4	4	2,7	0	-	2	0,3	43	82,0
Kemisk	36	37,2	31	111,5	53	76,1	8	2,9	1	0,0	8	82,2	135	309,8
Sten-, ler- og glas	17	5,4	9	7,8	64	20,1	14	5,4	1	0,5	4	81,8	111	121,0
Jern- og metalværker	3	2,3	2	0,8	26	16,1	4	11,9	0	-	3	10,3	38	41,4
Jern- og metalindustri	35	9,1	36	8,3	81	78,8	11	0,9	1	0,4	18	48,8	182	146,2
Transportmiddelindustri	248	18,8	18	2,2	83	12,7	9	1,5	1	0,0	5	6,5	364	41,7
Bygge- og anlægsvirksomhed .	1	0,0	6	0,5	14	4,2	7	0,8	0	-	0	-	28	5,6
El-, gas- og varmeværker ...	11	1,3	0	-	190	38,6	4	3,2	0	-	5	5,3	210	48,4
Korn- og foderstofvirksomhed	10	6,6	18	11,5	145	184,5	7	5,0	0	-	41	188,1	221	395,6
Andre	52	7,5	80	16,6	35	13,6	17	5,3	0	-	6	6,1	190	49,3
I alt	784	304,5	463	502,8	951	631,5	134	49,6	3188	283,7	111	521,5	5631	2293,4

TABEL 2: SAMLEDE ANSØGTE INVESTERINGSBELØB, RELATIV FORDELING PÅ BRANCHER

PROCENT	VAND		ANLÆGS- BIDRAG		LUFT		STØJ		AFFALD		OMKALI- SERING		I ALT	
	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB
Landbrug og gartneri	1,3	1,1	3,2	0,1	3,0	0,2	0,1	0,0	99,8	99,5	4,5	1,1	57,6	12,8
Fiskeri incl. dambrug	8,2	8,2	0,2	0,0	3,0	4,1	-	-	0,0	0,0	0,9	1,7	1,7	2,6
Råstofudvinding	0,3	0,0	-	-	0,1	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Industri i alt	80,9	85,6	74,1	94,2	53,0	57,4	72,4	71,0	0,2	0,4	47,7	59,0	29,1	62,8
Heraf:														
Nærings- og nydelsesmiddel	31,4	35,5	42,1	64,3	9,8	17,3	17,2	11,3	0,1	0,1	6,3	12,0	10,1	26,5
Tekstil	2,6	4,5	4,3	2,8	0,2	0,1	3,0	0,6	-	-	1,8	0,2	1,1	1,4
Træ- og møbel	1,5	0,1	4,8	0,4	8,1	5,4	14,9	7,9	-	-	3,6	2,7	2,4	2,5
Papir	2,2	21,1	2,2	0,6	1,1	1,8	3,0	5,4	-	-	1,8	0,0	0,8	3,6
Kemisk	4,6	12,2	6,7	2,2	5,6	12,1	6,0	5,8	0,0	0,0	7,2	15,8	2,4	13,5
Sten-, ler- og glas	2,2	1,8	1,9	1,6	6,7	3,2	10,4	10,9	0,0	0,2	3,6	15,7	2,0	5,3
Jern- og metalværker	0,3	0,8	0,4	0,2	2,7	2,5	3,0	24,0	-	-	2,7	2,0	0,7	1,8
Jern- og metalindustri	4,5	3,0	7,8	1,7	8,5	12,5	8,2	1,8	0,0	0,1	16,2	9,4	3,2	6,4
Transportmiddelindustri	31,6	6,2	3,9	0,4	8,7	2,0	6,7	3,0	0,0	-	4,5	1,2	6,5	1,8
Bygge- og anlægsvirksomhed	0,1	0,0	1,3	0,1	1,5	0,7	5,2	1,6	-	-	-	-	0,5	0,2
El-, gas- og varmekværker ..	1,4	0,4	-	-	20,0	6,1	3,0	6,5	-	-	4,5	1,0	3,7	2,1
Korn- og foderstofvirksomhed	1,3	2,2	3,9	2,3	15,2	29,2	5,2	10,1	-	-	36,9	36,1	3,9	17,2
Andre	6,6	2,4	17,2	3,3	3,7	2,1	12,7	10,7	-	-	5,4	1,2	3,4	2,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

TABEL 3: SAMLEDE ANSØGTE INVESTERINGSBELØB, RELATIV FORDELING PÅ MEDIER

PROCENT	VAND		ANLÆGS- BIDRAG		LUGT		STØJ		AFFALD		OMLØKALI- SERING		I ALT	
	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB
Landbrug og gartneri	0,3	1,1	0,5	0,2	0,9	0,5	0,1	0,0	98,1	96,2	0,2	1,9	100,0	100,0
Fiskeri incl. dambrug	66,7	41,7	1,0	0,2	30,2	43,5	-	-	1,0	0,2	1,0	14,6	100,0	100,0
Råstofudvinding	28,6	14,3	-	-	71,4	85,7	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0
Industri i alt	38,7	18,1	21,0	32,9	30,8	25,2	5,9	2,4	0,4	0,1	3,2	21,4	100,0	100,0
Heraf:														
Nærings- og nydelsesmiddel .	43,5	17,7	34,5	53,1	16,4	17,9	4,1	0,9	0,4	0,0	1,2	10,3	100,0	100,0
Tekstil	31,7	42,1	31,7	43,3	27,0	10,9	6,3	0,9	-	-	3,2	6,1	100,0	100,0
Træ- og møbel	8,9	3,0	16,3	3,7	57,0	60,7	14,8	6,9	-	-	3,0	25,2	100,0	100,0
Papir	39,5	78,4	23,3	3,9	23,3	13,9	9,3	3,3	-	-	4,7	0,4	100,0	100,0
Kemisk	26,7	12,0	23,0	36,0	39,3	24,6	5,9	0,9	0,7	-	5,9	26,5	100,0	100,0
Sten-, ler- og glas	15,3	4,5	8,1	6,4	57,7	16,6	12,6	4,5	0,9	0,4	3,6	67,6	100,0	100,0
Jern- og metalværker	7,9	5,6	5,3	1,9	68,4	38,9	10,5	28,7	-	-	7,9	24,9	100,0	100,0
Jern- og metalindustri	19,2	6,2	19,8	5,7	44,5	53,9	6,0	0,6	0,6	0,3	9,9	33,3	100,0	100,0
Transportmiddelindustri	68,1	45,1	4,9	5,3	22,8	30,5	2,5	3,6	0,3	-	1,4	15,6	100,0	100,0
Bygge- og anlægsvirksomhed .	3,6	-	21,4	8,9	50,0	75,0	25,0	14,3	-	-	-	-	100,0	100,0
El-, gas- og varmeværker ...	5,2	2,7	-	-	90,5	79,8	1,9	6,6	-	-	2,4	11,0	100,0	100,0
Korn- og foderstofvirksomhed	4,5	1,7	8,1	2,9	65,6	46,6	3,2	1,3	-	-	18,6	47,5	100,0	100,0
Andre	27,4	15,2	42,1	33,7	18,4	27,6	8,9	10,8	-	-	3,2	12,4	100,0	100,0
I alt	13,9	13,3	8,2	21,9	16,9	27,5	2,4	2,2	56,6	12,4	2,0	22,7	100,0	100,0

TABEL 6: SAMLEDE STØTTEGRUNDLAG

	VAND		ANLÆGS- BIDRAG		LUFT		STØJ		AFFALD		OMKOSTNING		I ALT	
	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR	ANTAL	MILLIKR
Landbrug og gartneri	4	0,1	2	0,1	13	0,4	2	0,1	1503	71,1	2	0,4	1526	72,4
Fiskeri incl. dambrug	36	13,4	0	-	18	17,6	0	-	0	-	0	-	54	31,0
Råstofudvinding	2	0,0	0	-	4	0,4	0	-	0	-	0	-	6	0,5
Industri i alt	429	123,3	217	317,3	253	104,2	52	9,3	3	0,2	30	55,1	984	609,2
Heraf:														
Nærings- og nydelsesmiddel .	138	48,1	153	223,1	50	33,5	11	3,1	2	0,2	2	9,8	356	318,0
Tekstil	14	10,5	14	8,5	10	2,1	4	0,2	0	-	1	0,4	43	21,8
Træ- og møbel	9	0,8	4	0,2	39	3,4	10	0,8	0	-	4	4,7	66	9,9
Papir	13	30,9	5	1,2	1	0,9	1	0,0	0	-	2	0,3	22	33,4
Kemisk	18	20,0	17	78,3	32	22,1	3	1,6	0	-	3	2,2	73	124,1
Sten-, ler- og glas	10	1,8	4	2,8	30	6,9	10	2,0	0	-	4	23,1	58	36,6
Jern- og metalværker	1	1,1	1	0,5	11	2,4	2	0,6	0	-	2	4,1	17	8,7
Jern- og metalindustri	21	3,4	17	2,1	42	30,4	5	0,3	1	0,0	12	10,5	97	46,7
Transportmiddelindustri	205	6,7	2	0,3	38	2,4	6	0,6	0	-	0	-	252	10,0
Bygge- og anlægsvirksomhed .	1	0,0	0	-	9	1,0	2	0,1	0	-	0	-	12	1,2
El-, gas- og varmekræfter ...	4	0,3	0	-	117	11,1	1	0,0	0	-	3	2,1	125	13,5
Korn- og foderstofvirksomhed	2	2,3	4	5,4	80	30,9	5	1,6	0	-	34	49,6	125	89,8
Andre	32	3,5	42	6,5	12	6,9	6	0,7	0	-	6	2,2	98	19,8
I alt	510	143,0	265	329,3	506	172,5	68	11,8	1506	71,4	75	109,4	2930	837,4

TABEL 8: SAMLEDE STØTTEGRUNDLAG, RELATIV FORDELING PÅ MEDIER

PROCENT	VAND		ANLÆGS- BIDRAG		LUFT		STØJ		AFFALD		OMLØKALI- SERING		I ALT	
	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB
Landbrug og gartneri	0,3	0,1	0,1	0,1	0,9	0,6	0,1	0,1	98,5	98,2	0,1	0,6	100,0	100,0
Fiskeri incl. dambrug	66,7	43,2	0	-	33,3	56,8	0	-	0	-	0	-	100,0	100,0
Råstofudvinding	33,3	20,0	0	-	66,7	80,0	0	-	0	-	0	-	100,0	100,0
Industri i alt	43,6	20,2	22,1	52,1	25,7	17,1	5,3	1,5	0,3	0,0	3,0	9,0	100,0	100,0
Heraf:														
Nærings- og nydelseemiddel .	38,8	15,1	43,0	70,2	14,0	10,5	3,1	1,0	0,6	0,1	0,6	3,1	100,0	100,0
Tekstil	32,6	48,2	32,6	39,0	23,3	9,6	9,3	0,9	0	-	0,2	0,9	100,0	100,0
Træ- og møbel	13,6	8,1	6,1	2,0	59,1	34,0	15,2	8,1	0	-	6,1	4,8	100,0	100,0
Papir	59,1	92,5	22,7	3,6	4,5	2,7	4,5	-	0	-	9,1	0,9	100,0	100,0
Kemisk	24,3	16,1	23,3	63,1	43,8	17,8	4,1	1,3	0	-	4,1	3,3	100,0	100,0
Sten-, ler- og glas	17,2	4,9	6,9	7,7	51,7	18,9	17,2	5,5	0	-	6,9	63,1	100,0	100,0
Jern- og metalværker	5,9	12,6	5,9	5,7	64,7	27,6	11,8	6,9	0	-	11,8	47,1	100,0	100,0
Jern- og metalindustri	21,6	7,3	17,5	4,5	43,3	65,1	5,2	0,6	1,0	-	12,4	22,5	100,0	100,0
Transportmiddelindustri	81,3	67,0	0,8	3,0	15,1	24,0	2,4	6,0	0	-	0	-	100,0	100,0
Bygge- og anlægsvirksomhed .	8,3	-	0	-	75,0	83,3	16,7	8,3	0	-	0	-	100,0	100,0
El-, gas- og varmekværker ...	3,2	2,2	0	-	93,6	82,2	0,8	-	0	-	2,4	15,6	100,0	100,0
Korn- og foderstofvirksomhed	1,6	2,6	3,2	6,0	64,0	34,3	4,0	1,8	0	-	27,2	55,2	100,0	100,0
Andre	32,7	17,7	42,9	32,8	12,2	34,8	6,1	3,5	0	-	6,1	11,1	100,0	100,0
I alt	17,4	17,1	9,0	39,3	17,3	20,6	2,3	1,4	51,4	8,5	2,6	13,1	100,0	100,0

TABEL 9: SAMEDE STØTTEGRUNDLAG, RELATIVT FORDELT EFTER INVESTERINGENS STØRRELSE

PROCENT	- 99.999		100.000 - 200.000		200.000 - 1 MILL.		1 - 5 MILL.		5 - 10 MILL.		10 MILL. -		I ALT	
	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB
Landbrug og gartneri	75,3	58,8	19,4	27,1	5,1	12,7	0,2	1,3	-	-	-	-	100,0	100,0
Fiskeri incl. dambrug	32,2	2,5	11,9	2,8	28,8	23,9	27,1	70,5	-	-	-	-	100,0	100,0
Råstofudvinding	83,3	30,0	-	-	16,7	70,0	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0
Industri i alt														
Heraf:														
Nærings- og nydelsesmiddel .	23,1	1,3	19,1	2,7	37,0	15,0	17,8	40,2	1,6	8,4	1,3	41,0	100,0	100,0
Tekstil	25,6	3,2	16,3	4,1	34,9	26,6	23,3	65,1	-	-	-	-	100,0	100,0
Træ- og møbel	59,1	15,2	18,2	13,9	16,7	23,1	4,5	16,2	1,5	31,5	-	-	100,0	100,0
Papir	26,1	0,9	8,7	0,6	47,8	14,6	13,0	17,9	-	-	4,3	66,0	100,0	100,0
Kemisk	17,9	0,6	11,5	0,9	41,0	6,9	15,4	10,5	7,7	16,2	-	-	100,0	100,0
Sten-, ler- og glas	51,7	3,3	16,7	2,9	16,7	7,2	10,0	25,0	1,7	8,9	3,3	52,7	100,0	100,0
Jern- og metalværker	11,8	1,3	17,6	5,1	47,1	18,0	11,8	23,9	5,9	35,5	5,9	5,7	100,0	100,0
Jern- og metalindustri	39,0	2,8	16,0	2,7	31,0	14,2	8,0	8,3	3,0	28,9	3,0	43,0	100,0	100,0
Transportmiddelindustri	89,1	47,0	6,2	11,0	3,5	18,6	1,2	23,3	-	-	-	-	100,0	100,0
Bygge- og anlægsvirksomhed .	41,7	15,4	33,3	25,0	25,0	60,3	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0
El-, gas- og varmekræfter ...	59,2	33,6	16,8	17,0	15,2	41,1	0,8	9,3	-	-	-	-	100,0	100,0
Korn- og foderstofvirksomhed	13,9	0,7	19,0	2,5	27,0	10,0	24,8	27,0	10,2	30,6	5,1	29,4	100,0	100,0
Andre	44,4	9,7	21,3	10,8	27,3	44,1	7,1	36,1	-	-	-	-	100,0	100,0
I alt	59,9	7,3	17,5	5,0	14,9	14,6	5,8	24,5	1,1	12,4	0,8	36,2	100,0	100,0

TABEL 10: SAMLEDE STØTTEGRUNDLAG, RELATIVT FORDELT EFTER INVESTERINGSSTØRRELSE OG MEDIE

PROCENT	- 99,999		100,000 - 200,000		200,000 - 1 MILL.		1 - 5 MILL.		5 - 10 MILL.		10 MILL. - I ALT			
	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB	ANTAL	BELØB		
Vand	59,5	5,9	13,5	5,6	18,6	22,3	7,7	39,6	0,2	0,1	0,6	26,5	100,0	100,0
Anlægsbidrag	23,4	1,0	17,8	1,7	36,1	9,6	18,6	21,8	2,2	10,9	1,9	55,1	100,0	100,0
Luft	44,2	5,3	17,8	5,0	26,2	22,9	9,1	30,3	1,5	19,1	1,1	17,5	100,0	100,0
Støj	54,3	13,4	15,7	10,0	22,9	43,2	5,7	29,1	-	-	1,4	4,2	100,0	100,0
Affald	75,2	48,0	19,6	31,2	5,2	19,7	0,1	1,0	-	-	-	-	100,0	100,0
Omløkalisering	2,5	0,0	1,3	0,1	24,1	4,1	39,2	17,6	21,5	26,7	11,4	51,4	100,0	100,0
I alt	59,9	7,3	17,5	5,0	14,9	14,6	5,8	24,5	1,1	12,4	0,8	36,2	100,0	100,0

TABEL 11: STØTTEGRUNDLAG I PROCENT AF ANSØGTE INVESTERINGSBELØB, SAMT LIGE ANSØGNINGER

PROCENT	VAND	ANLÆGS- BIDRAG	LUF T	STØJ	AFFALD	OMLØKA- LISERING	I ALT
Landbrug og gartneri	3,2	14,3	25,0	100,0	25,2	7,1	24,7
Fiskeri incl. dambrug	53,4	0,0	67,2	-	0,0	0,0	51,5
Råstofudvinding	57,8	-	68,9	-	-	-	67,8
Industri i alt	47,3	67,0	28,8	26,4	16,7	17,9	42,3
Heraf:							
Nærings- og nydelsemiddel	44,5	69,0	30,7	55,4	66,7	15,7	52,3
Tekstil	75,5	59,4	58,3	66,7	-	40,0	66,1
Træ- og møbel	47,1	9,5	10,0	20,5	-	33,1	17,6
Papir	48,1	37,5	7,9	0,0	-	100,0	40,7
Kemisk	53,8	70,2	29,0	55,2	-	2,7	40,1
Sten-, ler- og glas	33,3	35,9	34,3	37,0	-	28,2	30,2
Jern- og metalværker	47,8	62,5	14,9	5,0	-	39,8	21,0
Jern- og metallindustri	37,4	25,3	38,6	33,3	-	21,5	31,9
Transportmiddelindustri	35,6	13,6	18,9	40,0	-	0,0	24,2
Bygge- og anlægsvirksomhed	-	0,0	23,8	12,5	-	-	21,4
El-, gas- og varmeværker	23,1	-	28,8	-	-	39,6	27,9
Korn- og foderstofvirksomhed ..	34,8	47,0	16,7	32,0	-	26,4	22,7
Andre	61,5	46,7	50,7	13,2	-	36,1	40,2
I alt	47,0	65,5	27,3	23,8	25,2	21,0	36,5

TABEL 12: STØTTEGRUNDLAG I PROCENT AF INVESTERINGSBELØB, STØTTEBERETTIGEDE INVESTERINGER¹⁾

PROCENT	VAND	ANLÆGS- BIDRAG	LUF T	STØJ	AFFALD	OMLØK- LISERING	I ALT
Landbrug og gartneri	78,4	99,5	81,2	100,0	56,4	20,1	56,0
Fiskeri incl. dambrug	84,0	-	72,0	-	-	-	77,0
Råstofudvinding	57,3	-	74,7	-	-	-	73,0
Industri i alt							
Heraf:							
Nærings- og nydelsesmiddel	77,1	72,9	62,8	94,1	83,4	61,3	72,0
Tekstil	83,8	66,1	98,4	55,1	-	43,4	75,4
Træ og møbel	71,1	74,7	54,9	81,6	-	32,7	43,2
Papir	87,2	61,9	91,5	100,0	-	100,0	86,2
Kemisk	86,6	75,7	35,8	87,3	-	79,9	65,9
Sten-, ler- og glas	70,1	54,6	96,2	44,3	-	28,3	36,2
Jern- og metalværker	50,0	100,0	60,1	5,5	-	44,1	31,6
Jern- og metalindustri	57,3	46,8	63,8	90,4	-	41,6	55,3
Transportmiddelindustri	51,1	24,3	69,1	56,9	45,0	-	53,6
Bygge- og anlægsvirksomhed	52,1	-	60,7	58,9	-	-	60,3
El-, gas- og varmeværker	93,9	-	82,7	100,0	-	54,8	76,8
korn- og foderstofvirksomhed ..	69,4	74,2	45,4	56,0	-	34,5	40,1
Andre	84,6	64,1	74,0	73,9	-	37,0	64,9
I alt	78,2	72,5	55,8	42,3	56,4	38,5	59,4

1) EXCL. AFLAG OG AFVISTE ANSØGNINGER

TABEL 13: SAMTLIGE ANSØGNINGER OPDELT EFTER, HVORVILDT DATO FOR INDKOMMET I MILJØSTYRELSEN ER FØR ELLER EFTER PROJEKTETS FÆRDIGGØRELSES DATO

	30URNALDATO SENERE END SLUTDATO		30URNALDATO TIDLIGERE END SLUTDATO		I ALT		ANDEL, HVOR 30URNALDATO ER TIDLIGERE END SLUTDATO	
	ANTAL	MILL.KR.	ANTAL	MILL.KR.	ANTAL	MILL.KR.	ANTAL	BELØB pct.
Landbrug og gartneri	1624	128,0	1618	165,6	3242	293,6	49,9	56,4
Fiskeri incl. dambrug	32	19,6	64	40,6	96	60,2	66,7	67,4
Råstofudvinding	4	0,2	3	0,5	7	0,7	42,9	71,4
Industri i alt	812	359,8	825	1080,2	1637	1440,0	50,4	75,0
Heraf:								
Nærings- og nydelsesmiddel ..	236	158,0	330	450,5	566	608,5	58,3	74,0
Tekstil	23	11,6	40	21,4	63	33,0	63,5	64,8
Træ- og møbel	50	13,3	85	43,0	135	56,3	63,0	76,4
Papir	13	1,9	30	80,1	43	82,0	69,8	97,7
Kemisk	58	93,6	77	216,2	135	309,8	57,0	69,8
Sten-, ler- og glas	56	14,5	55	106,5	111	121,0	49,5	88,0
Jern- og metalværker	9	2,4	29	39,0	38	41,4	76,3	94,2
Jern- og metalindustri	78	45,4	104	100,8	182	146,2	57,1	68,9
Transportmiddelindustri	289	19,0	75	22,7	364	41,7	20,6	54,4
Bygge- og anlægsvirksomhed ..	14	2,0	14	3,6	28	5,6	50,0	64,3
El-, gas- og varmeværker	94	8,3	116	40,1	210	48,4	55,2	82,9
Korn- og foderstofvirksomhed	71	60,3	150	335,3	221	395,6	67,9	84,8
Andre	70	11,8	120	37,5	190	49,3	63,2	76,1
I alt	2721	567,8	2910	1725,6	5631	2293,4	51,7	75,2

BILAG II

STIKPRØVEUNDERSØGELSE AF
MILJØINVESTERINGER OG MILJØSTØTTE
I HENHOLD TIL LOV OM STØTTE TIL
MILJØINVESTERINGER

Redegørelse vedrørende undersøgelsens datagrundlag og stikprøveudtagelsen m.v.

1. Formålet med stikprøveundersøgelsen er at undersøge:
 - a) hvilke typer virksomheder (størrelse og branche) der har søgt om støtte til miljøinvesteringer,
 - b) incitamentsvirkningen, altså hvorvidt støtteordningen har fremmet gennemførelsen af miljøinvesteringer,
 - c) hvem der har haft mest gavn af miljøstøtteleven (store/mindre virksomheder, hvilke brancher)
 - d) hvilke medier der er ydet støtte til (luft, vand, støj, omlokalisering eller anlægsbidrag),
 - e) hvor meget der er ydet i støtte og til hvem,
 - f) den driftsøkonomiske belastning for virksomheder ved at skulle foretage miljøinvesteringer.

Det er undersøgt, hvorledes miljøinvesteringer påvirker virksomhedens økonomi og herunder om og i givet fald i hvilket omfang, den bevilgede støtte påvirker virksomhedens økonomi.

Et særligt spørgsmål udgør den eventuelle merindtjening, som kan være forbundet med miljøinvesteringer i form af driftsmæssige besparelser af arbejdskraft, råstoffer og energi.

2. Det materiale, der danner grundlag for undersøgelsen er den skriftlige del af miljøkreditrådets beslutningsgrundlag, der består af oversigter over de forskellige sager.

Oversigterne indeholder bl.a. oplysninger om, hvilken type virksomhed der søger om støtte (branche), hvor

mange ansatte den har, hvor meget den søger om støtte til (investeringsstørrelsen), eventuelle administrative tiltag i forbindelse med den forureningsbegrænsning der søges om støtte til (f.eks. påbud om at nedbringe emissionen af et stof). Derudover er der en teknisk vurdering af foranstaltningen, som bl.a. belyser den forureningsbegrænsende effekt, og vurderer projektets omkostninger i relation hertil.

Der foretages normalt en vurdering af ansøgers økonomi i oversigterne, omend meget summarisk. Grundlaget for denne vurdering er normalt de seneste tre års regnskaber fra ansøger. I vurderingen indgår ansøgers overskud, omsætning, egenkapital og summen af aktiverne som hovedindikatorerne. Der foretages således ikke nogen egentlig likviditetsanalyse.

I forbindelse med beregningen af det beløb, der skal ligge til grund for tildeling af støtte, beregnes eventuelle fradrag, der fratrækkes investeringsbeløbet, hvorved støttegrundlaget fremkommer.

Af fradragstyper kan nævnes dele af investeringen, der ikke er omfattet af lov om støtte til miljøinvesteringer¹⁾, merindtjening som følge af foranstaltingernes gennemførelse (besparelse på udgifter til arbejdskraft, energi, råstoffer etc.). Derudover kan gennemførelsen af foranstaltningen medføre, at produktionsapparatets levetid og/eller dets kapacitet øges. Den økonomiske gevinst for ansøger herved skal også fratrækkes investeringsstørrelsen. Endelig beregnes der alternative projekter, der skønnes at kunne afhjælpe forureningen lige så godt som den foranstaltning, der er søgt om støtte til, i de tilfælde hvor miljøkreditrådets sekretariat skønner, at udgiften til foranstaltningen står i et u-

1) Lov nr. 682 af 23. december 1975 om støtte til miljøinvesteringer med de ændringer, der følger af lov nr. 199 af 3. maj 1978.

rimeligt forhold til den forureningsbegrænsende effekt, som den foranstaltning, der er søgt om støtte til, medfører.

Oversigterne løber fra medio 1976 og frem til udgangen af 1980, hvor ovennævnte lov udløb. De har i perioden undergået en udvikling, hvilket indebærer, at der ikke er tale om et fuldstændigt homogent materiale. Dertil kommer, at de helt klart ikke er udarbejdet med henblik på også at skulle danne grundlag for en statistisk bearbejdelse.

3. Undersøgelsen er gennemført dels ved en totaltælling af oversigter med en investeringsstørrelse på over 10 mill. kr., og dels ved en stikprøveundersøgelse af de øvrige oversigter.

Stikprøven er udtaget ved en klyngeudvælgelse, dog med tre modifikationer. - For det første er alle sager vedrørende støtte til primær-landbrug undtaget undersøgelsen. For det andet er eventuelle sæsonmæssige svingninger søgt modvirket ved udtagelsen, og for det tredje er antallet af sager, der omhandler støtte i forbindelse med tilslutning til rensningsanlægget "Lynetten", fastsat til at være ca. 10 pct. af den samlede stikprøve, hvilket er nået ved en totaltælling af denne type sager ved at tage sager, der har været behandlet først og derefter fortsatte, indtil de 10 pct. er nået. Lynettesagerne udgør ialt 10,69 pct. af den samlede stikprøve.

Der er ikke medtaget delegationssager i undersøgelsen. Disse omfatter primært landbrugssager og sager vedrørende galvaniseringsanstalter, og har begrænset betydning for så vidt angår deres vægt målt i kroner.

Stikprøven omfatter 402 analyseenheder, heraf 43 "Lynettesager", hvilket svarer til ca. 22 pct. af det samlede antal sager, excl. delegationssager. Stikprøvens samle-

de investeringsstørrelse udgør ca. 303 mill. kr. og dens samlede støttegrundlag ca. 171 mill. kr. De tilsvarende tal for stikprøvegrundlaget er henholdsvis 1303 mill. kr. og 345 mill. kr.

De møder, hvorfra sagerne er udtaget, er møde III i 1978, 1979 og 1980, møde IX i 1976, 1977, 1978, 1979 og 1980 samt møde VII i 1976, 1977, 1978, 1979 og 1980. På nær 1980 har der været afholdt 10 møder i miljøkreditrådet i de ovennævnte år, og møderne har været nogenlunde jævnt fordelt de enkelte år.

4. Der er indsendt 34 ansøgninger med en investeringsstørrelse på over 10 mill. kr. med en samlet investeringsstørrelse på ca. 806 mill. kr.

Heraf er 8 ansøgninger afvist med en samlet investeringsstørrelse på 155 mill. kr. Det vil sige, at totaltællingen omfatter 26 ansøgninger med en samlet investeringsstørrelse på ca. 651 mill. kr.

Med henblik på at belyse alle ansøgninger, excl. delegations-sager, er der foretaget en sammenvejning ved hjælp af antallet af ansøgninger i henholdsvis stikprøven og stikprøvegrundlaget kombineret med totaltællingen.

5. Som nævnt ovenfor udgør stikprøven 402 analyseenheder af stikprøvegrundlagets ca. 1800. Det vil sige, at udvalgsbrøken er ca. 0,22.

Udtagelsens repræsentativitet er testet nedenfor ved at sammenligne nogle af dens resultater med tilsvarende oplysninger på grundlag af stikprøvegrundlaget.

Hvis repræsentativiteten for de enkelte brancher betragtes, fremgår det af tabel 1, at nærings- og nydelsesmid-

delindustriens andel af stikprøven er større end sektorens andel af stikprøvegrundlaget. Denne skævhed i stikprøven - for så vidt angår antal analyseenheder - er mindre, når dens relative investeringsstørrelse for stikprøven sammenlignes med den relative investeringsstørrelse for stikprøvegrundlaget, og skævheden er neglignibel, når de relative støttegrundlag sammenlignes.

Betragtes de to andre store sektorer, fremgår det af tabellen, at den kemiske industri procentielt er overrepræsenteret i endnu højere grad end nærings- og nydelsesmiddelsektoren, men absolut set er denne overrepræsentation af mindre betydning på grund af sektorens mindre størrelse. I modsætning til nærings- og nydelsesmiddelsektoren mindskes nævnte skævhed ikke, når investeringsstørrelsen og støttegrundlaget sammenlignes. Engrossektorens andel af stikprøven svarer stort set til dens andel af stikprøvegrundlaget, når antal ansøgninger, investeringsstørrelse og støttegrundlag betragtes.

For de øvrige sektorer vedkommende gælder, at der flere steder er betydelige procentuelle forskelle mellem sektorens andel af stikprøven og dens andel af stikprøvegrundlaget, men disse afvigelser er af begrænset betydning på grund af sektorens størrelse.

TABEL 1: PROCENTUEL FORDELING AF ANTAL ANSØGNINGER, DET SAMLEDE STØTTEGRUNDLAG OG DE SAMLEDE INVESTERINGER PÅ BRANCHER I HENHOLDSVIS STIKPRØVEN OG STIKPRØVEGRUNDLAGET

	STIKPRØVEN		STIKPRØVEGRUNDLAG	
	INVESTÉRINGS-STØRRELSE	STØTTEGRUNDLAG	INVESTÉRINGS-STØRRELSE	STØTTEGRUNDLAG
Landbrug m.v.	-	-	1)	1)
Fiskeri	0,5	0,0	4,5	2,6
Råstofudvinding	0,3	0,1	0,4	0,0
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	32,8	37,2	42,4	31,4
Tekstil	3,2	2,6	2,9	3,5
Træ- og møbel	6,7	0,9	1,0	7,5
Papir	1,0	0,4	0,6	2,4
Kemisk	10,9	19,8	22,2	7,5
Sten-, ler og glas	6,5	3,8	4,3	6,2
Jern- og metalværker	0,3	0,1	0,0	2,1
Jern- og metalindustri	6,2	3,8	3,3	10,1
Transportmiddelindustri	3,5	2,0	1,9	0,8
Bygge- og anlægsvirksomhed	0,5	0,8	0,8	1,5
El-, gas og varme	4,0	4,3	4,0	0,6
Fugros	10,2	18,8	10,3	12,3
Andre	13,4	9,0	6,0	9,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal (beløb i mill. kr.)	402 stk.	303,0 mill. kr.	171,2	1800
			1933,6	769,0

Note: 1) Stikprøven omfatter ikke landbrug samt øvrige delegationsssager

BILAG III

STØTTEBERETTIGEDE INVESTERINGER SAMT TILDELT STØTTE
I HENHOLD TIL "LOV OM MIDLERTIDIG STØTTE TIL MILJØ-
INVESTERINGER" AF 26. JUNI 1975.

LOV OM MIDLERTIDIG STØTTE TIL MILJØINVESTERINGER AF 26. JUNI 1975

	STØTTEBERETTIGEDE ANSØGNINGER	TILDELT STØTTE		
		ANTAL	SAKLETT INVESTERING	
Landbrug	66	6,0	0,1	2,6
Fiskeri	43	6,5	0,2	1,9
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	101	60,0	0,6	30,4
Tekstilindustri	8	3,7	0,5	1,9
Træ- og møbelindustri	11	3,6	0,3	1,8
Papir- og grafisk industri	9	14,5	1,6	6,9
Kemisk industri	28	52,6	1,0	26,3
Sten-, ler og glasindustri	10	25,8	2,6	12,6
Jern- og metalværker	18	16,8	0,9	8,4
Jern- og metalindustri	20	10,0	0,5	5,0
Anden industri	5	1,6	0,3	0,8
Varme- og vandværker	11	2,1	0,2	1,0
Andre (handel, service m.v.)	8	1,2	0,2	0,6
I alt	338	204,4	0,6	99,9

BILAG IV

LOV OM STØTTE TIL MILJØINVESTERINGER
AF
23. DECEMBER 1975

Lov nr. 682 af 23. december 1975.

Lov om støtte til miljøinvesteringer.

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1.

Lovens område.

§ 1. Støtte kan ydes til investeringer, som erhvervsvirksomheder, der ikke ejes af det offentlige, foretager i forureningsbegrænsende projekter vedrørende anlæg eller indretninger, som var i drift den 1. oktober 1974. Der kan kun ydes støtte til den del af investeringen, der indebærer forureningsbegrænsning.

Stk. 2. Støtte kan kun ydes til projekter, som vil indebære en væsentlig reduktion af forureningen fra de enkelte virksomheder.

Stk. 3. Skal projektet etableres i tilknytning til en virksomhed, et anlæg eller en indretning, som behandles efter miljøbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf, skal der være truffet endelig administrativ afgørelse efter disse bestemmelser, før tilsagn om støtte kan meddeles.

Kapitel 2.

Støtte til investeringer over 50.000 kr.

§ 2. Støtte efter kap. 2 kan ydes til investeringer på 50.000 kr. og derover i projekter, som ikke er omfattet af kap. 4. Støtten ydes i forhold til investeringsbeløbet efter fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder.

§ 3. Støtten ydes som rentenedslag i form af tilskud til nedbringelse af renteudgifter i forbindelse med lån, som virksomheden optager til dækning af investeringsudgifter som bestemt i § 2, 2. pkt. Der kan ikke ydes

rentenedslag for den del af investeringen, til hvilken der er ydet tilskud efter § 5.

Stk. 2. Rentenedslaget kan ydes i indtil 15 år. Lånet skal være ydet af et pengeinstitut, et realkreditinstitut eller Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S inden for rammerne af den i stk. 3 nævnte aftale.

Stk. 3. Miljøministeren indgår med Den Danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S samt med Realkreditrådet en rammeaftale om formen for samarbejdet med de længvende institutter om administrationen af loven.

Stk. 4. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser om ydelsen af rentenedslaget, herunder om rentenedslagets størrelse og varighed.

§ 4. Når særlige forhold taler derfor, kan garanti af statskassen ydes til lån, der optages til dækning af investeringsudgifter som nævnt i § 2.

Stk. 2. Garantien kan ydes i indtil 15 år og kan udgøre indtil 90 pct. af investeringsbeløbet efter fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder og fradrag af eventuelle tilskud ydet efter § 5. Garantien kan alene ydes til lån som nævnt i § 3, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser om ydelse af garanti, herunder om nedbringelse af garantiforpligtelsen inden for lånets løbetid.

§ 5. Støtte kan i særlige tilfælde ydes i form af investeringstilskud, herunder tilfælde, hvor tilskud er nødvendigt til imødegåelse af konkurrenceforvridning. Tilskuddet kan udgøre indtil 50 pct. af investeringsbeløbet efter fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder. Tilskud udbetales, når projektet er gennemført.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser om investeringstilskud, herunder om tilskuddets størrelse.

Kapitel 3.

Støtte til investeringer mellem 20.000 kr. og 50.000 kr.

§ 6. Støtte efter kap. 3 kan ydes til investeringer mellem 20.000 og 50.000 kr. i projekter, der ikke er omfattet af kap. 4, og som er omfattet af bilaget til loven.

Stk. 2. Miljøministeren kan efter indstilling fra miljøkreditrådet foretage ændringer i bilaget.

§ 7. Støtten ydes i form af et tilskud på 25 pct. af investeringsbeløbet efter fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder. Støtten udbetales, når projektet er gennemført.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser for ydelse af tilskud efter § 6.

Kapitel 4.

Støtte til anlægsbidrag over 20.000 kr. i forbindelse med tilslutning til offentlige spildevandsanlæg.

§ 8. Støtte efter kap. 4 kan ydes til pålignede anlægsbidrag over 20.000 kr. i forbindelse med tilslutning til offentlige spildevandsanlæg.

§ 9. Støtten ydes i form af et investeringstilskud på 25 pct. af de pålignede anlægsbidrag.

Stk. 2. For anlægsbidrag over 50.000 kr. kan der i særlige tilfælde, herunder i tilfælde, hvor tilskud er nødvendigt til imødegåelse af konkurrenceforvridning, ydes et yderligere investeringstilskud på indtil 25 pct. af anlægsbidraget.

§ 10. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser for ydelse af investeringstilskud efter kap. 4.

Kapitel 5.

Administrative bestemmelser.

§ 11. Miljøministeren nedsætter et miljøkreditråd, der træffer afgørelse i sager om støtte.

Stk. 2. Miljøkreditrådets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Med henblik på eventuel ændring af de administrative forskrifter forelægger miljøkreditrådet efter hvert finansår for miljøministeren de afgørelser, der er truffet i det forløbne finansår.

§ 12. Rådet består af en formand, 2 repræsentanter for miljøministeriet og 6 andre medlemmer. Formanden og de øvrige medlemmer af miljøkreditrådet udpeges af miljøministeren. Miljøministeren udpeger ligeledes suppleanter for samtlige medlemmer.

Handelsministeriet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Den Danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S og Real-kreditrådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Landbrugsrådet, De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Industrirådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner, Amtsrådsforeningen og hovedstadsrådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

§ 13. Miljøministeren fastsætter nærmere regler for miljøkreditrådets virksomhed, herunder regler om sagsbehandlingen. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om ansøgningens indhold og om, hvilke oplysninger kommunerne skal tilvejebringe i forbindelse med sagens behandling, samt om de nærmere vilkår i forbindelse med tilsagn om støtte.

§ 14. Miljøministeren kan ændre beløbsgrænserne i §§ 2, 6, 8 og § 9, stk. 2, i overensstemmelse med pris- og omkostningsudviklingen. Miljøministeren bekendtgør de ændrede beløbsgrænser.

Kapitel 6.

Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 15. Tilsagn om støtte efter kap. 2 og 3 kan meddeles til projekter, som er igangsat efter den 1. oktober 1974, og hvortil der ikke er ydet støtte efter lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer. Støtte kan dog ydes til investeringer, der ikke har modtaget fuld støtte, jfr. § 1, stk. 3, 3. pkt., i lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer.

Stk. 2. Tilsagn om støtte efter kap. 4

kan meddeles til virksomheder, der efter den 1. oktober 1974 tilsluttes et offentligt spildevandsanlæg.

Stk. 3. Tilsagn om støtte kan ikke meddeles efter den 31. december 1980.

§ 16. Loven træder i kraft den 1. april 1976.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Marselisborg slot, den 23. december 1975.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

MARGRETHE R.

Helge Nielsen.

Bilag.**Liste over forureningsbegrænsende foranstaltninger, anlæg og indretninger, som er omfattet af lovens kap. 3.****I. Vandrensning og vandbeskyttelse.**

1. Afgiftningsanlæg for spildevand. F. eks. neutraliseringsanlæg, jonbytningsanlæg og omvendt osmose.
2. Foranstaltninger til opsamling og rege-nering af væsker eller stoffer (f. eks. opløsningsmidler) i spildevand.
3. Andre mekaniske rensningsanlæg. F. eks. riste, bundfældningsbassiner, fedt-, benzin- og olieudskillere, flota-tionsanlæg og centrifugeringsanlæg.
4. Biologiske rensningsanlæg. F. eks. biofil-tre, aktive slamanlæg, anaerobe proces-ser, udsprøjtningssanlæg og bassinanlæg. Slambehandlingsanlæg. Pumpestationer til spildevand.
5. Fysiske og fysisk-kemiske rensningsan-læg, som ikke er nævnt ovenfor.
6. Omlægning af interne rørsystemer til separering eller begrænsning af spilde-vandsmængder.
7. Foranstaltninger til begrænsning af køle-vandsmængder samt til nedbringelse af kølevandstemperatur.
8. Sikkerheds- og måleudstyr i forbindelse med ovennævnte foranstaltninger.
9. Ledningsudgifter vedrørende egen ud-ledning af spildevand.
10. Udskiftning og/eller katodisk beskyt-telse samt indvendig behandling af jord-tanke for olie m. v., jfr. miljøministe-riets bekendtgørelse nr. 171 af 29. marts 1974 om kontrol med oplag af olie m. v.

II. Luftrensning.

1. Ændring eller udskiftning af eksiste-rende skorstene.
2. Indkapsling af anlæg, f. eks. transport-bånd.
3. Foranstaltninger til fjernelse af gasfor-mige komponenter og lugt. Disse foranstaltninger kan f. eks. være baseret på følgende metoder:
 - a. Absorption i en væske.

b. Adsorption på et fast stof.

c. Kemisk omdannelse til uskadelig gas.

d. Forbrænding.

4. Foranstaltninger til fjernelse af partik-ler.

Disse foranstaltninger kan være baseret på følgende metoder:

a. Sedimentation (herunder cykloner og elektrofiltre).

b. Flotation.

c. Filtrering.

d. Skrubning.

e. Støvdæmpende foranstaltninger (f.eks. overrislingsanlæg for materialelagre).

5. Sikkerheds- og måleudstyr i forbindelse med ovennævnte foranstaltninger.

6. Udskiftning eller ændring af fyringsan-læg alene af forureningsmæssige grunde.

III. Støjdæmpning.

1. Støjdæmpende modificering eller ind-kapsling af maskiner og anlæg.
2. Lydisolering af rum med støjende ma-skiner eller anden støjende virksomhed.
3. Afskærmning for støjuddendelse til om-givelserne.
4. Formindskelse af støj fra interne trans-portsystemer. F. eks. trucks, traktorer, transportbånd og siloanlæg.

IV. Destruktion og deponering af fast og fly-dende affald.

Anlæg m. v., der ikke er omfattet af oven-nævnte kategorier.

1. Forbrændingsanlæg.

2. Nedbrydningsanlæg.

3. Lagringsanlæg, herunder anlæg til opbe-varing af naturgødning, deponerings-pladser m. v.

4. Transportmidler, der udelukkende an-vendes til transport af fast eller flydende affald til dertil godkendte lossepladser eller behandlingssteder.

BILAG V

BEKENDTGØRELSE AF LOV OM STØTTE TIL
MILJØINVESTERINGER

AF

11. JULI 1978

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 358 af 11. juli 1978

Bekendtgørelse af Lov om støtte til miljøinvesteringer.

Herved bekendtgøres lov nr. 682 af 23. december 1975 om støtte til miljøinvesteringer med de ændringer, der følger af lov nr. 199 af 3. maj 1978.

Kapitel 1.

Lovens område.

§ 1. Støtte kan ydes til investeringer, som erhvervsvirksomheder, der ikke ejes af det offentlige, foretager i forureningsbegrænsende projekter vedrørende anlæg eller indretninger, som var i drift den 1. oktober 1974. Der kan kun ydes støtte til den del af investeringen, der indebærer forureningsbegrænsning.

Stk. 2. Støtte kan kun ydes til projekter, som vil indebære en væsentlig reduktion af forureningen fra de enkelte virksomheder.

Stk. 3. Skal projektet etableres i tilknytning til en virksomhed, et anlæg eller en indretning, som behandles efter miljøbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf, skal der være truffet endelig administrativ afgørelse efter disse bestemmelser, før tilsagn om støtte kan meddeles.

Kapitel 2.

Støtte til investeringer over 20.000 kr.

§ 2. Støtte efter kap. 2 kan ydes til investeringer på 20.000 kr. og derover i projekter, som ikke er omfattet af kap. 4.

Stk. 2. Når investeringsbeløbet er under 1.000 kr., kan støtte dog kun ydes, såfremt rojektet er omfattet af bilaget til loven.

Stk. 3. Miljøministeren kan efter indstilling fra miljøkreditrådet foretage ændringer i laget.

§ 3. Støtten ydes i form af et tilskud på 25 pct. af investeringsbeløbet efter fradrag for ørøgede indtjeningsmuligheder, jfr. dog § 4. Støtten udbetales, når projektet er gennemørt.

§ 4. Støtten til investeringer på 50.000 kr. g derover kan i særlige tilfælde, herunder

miljømin. j. nr. D. 21000-6

tilfælde hvor det er nødvendigt til imødegåelse af konkurrenceforvridning, udgøre indtil 50 pct. af investeringsbeløbet efter fradrag for forøgede indtjeningsmuligheder.

§ 5. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser for ydelse af tilskud efter kap. 2.

Kapitel 3.

§§ 6-7 (Ophævet)

Kapitel 4.

Støtte til anlægsbidrag over 20.000 kr. i forbindelse med tilslutning til offentlige spildevandsanlæg.

§ 8. Støtte efter kap. 4 kan ydes til pålignede anlægsbidrag over 20.000 kr. i forbindelse med tilslutning til offentlige spildevandsanlæg.

§ 9. Støtten ydes i form af et investerings-tilskud på 25 pct. af de pålignede anlægsbidrag.

Stk. 2. For anlægsbidrag over 50.000 kr. kan der i særlige tilfælde, herunder i tilfælde, hvor tilskud er nødvendigt til imødegåelse af konkurrenceforvridning, ydes et yderligere investeringstilskud på indtil 25 pct. af anlægsbidraget.

§ 10. Miljøministeren fastsætter de nærmere bestemmelser for ydelse af investerings-tilskud efter kap. 4.

Kapitel 5.

Administrative bestemmelser.

§ 11. Miljøministeren nedsætter et miljøkreditråd, der træffer afgørelse i sager om støtte.

Stk. 2. Miljøkreditrådets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Med henblik på eventuel ændring af de administrative forskrifter forelægger miljøkreditrådet efter hvert finansår for miljøministeren de afgørelser, der er truffet i det forløbne finansår.

§ 12. Rådet består af en formand, 2 repræsentanter for miljøministeriet og 6 andre medlemmer. Formanden og de øvrige medlemmer af miljøkreditrådet udpeges af miljøministeren. Miljøministeren udpeger ligeledes suppleanter for samtlige medlemmer.

Handelsministeriet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Den Danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S og Realkreditrådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Landbrugsrådet, De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Industrirådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner, Amtsrådsforeningen og hovedstadsrådet indstiller 1 medlem og 1 suppleant.

§ 13. Miljøministeren fastsætter nærmere regler for miljøkreditrådets virksomhed, herunder regler om sagsbehandlingen. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om ansøgningens indhold og om, hvilke oplysninger kommunerne skal tilvejebringe i forbindelse med sagens behandling, samt om de nærmere vilkår i forbindelse med tilsagn om støtte.

§ 14. Miljøministeren kan ændre beløbsgrænserne i § 2, stk. 1 og 2, §§ 4, 8 og 9, stk. 2, i overensstemmelse med pris- og omkost-

ningsudviklingen. Miljøministeren bekendtgør de ændrede beløbsgrænser.

Kapitel 6.

Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 15. Tilsagn om støtte efter kap. 2 kan meddeles til projekter, som er igangsat efter den 1. oktober 1974, og hvortil der ikke er ydet støtte efter lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer. Støtte kan dog ydes til investeringer, der ikke har modtaget fuld støtte, jfr. § 1, stk. 3, 3. pkt., i lov om midlertidig støtte til miljøinvesteringer.

Stk. 2. Tilsagn om støtte efter kap. 4 kan meddeles til virksomheder, der efter den 1. oktober 1974 tilsluttes et offentligt spildevandsanlæg.

Stk. 3. Tilsagn om støtte kan ikke meddeles efter den 31. december 1980.

§ 16. Loven træder i kraft den 1. april 1976.

§ 17. loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 199 af 3. maj 1978 indeholder følgende bestemmelser:

§ 2. Loven træder i kraft den 1. juni 1978.

§ 3. Ansøgninger, der er indsendt inden den 1. juni 1978, kan efter ansøgning behandles efter de hidtil gældende regler, såfremt projektet bliver færdiggjort inden den 31. december 1978.

Stk. 2. Miljøkreditrådet kan efter ansøgning ændre et meddelt tilsagn om rentenedslag til tilsagn om direkte tilskud efter § 1, nr. 1°). Ændring af støtteformen kan dog ske, såfremt udbetalingen af tilskuddet til nedbringelse af renteudgifterne ikke er påbegyndt.

Miljøministeriet, den 11. juli 1978

NIELS MATTHJASEN

/ Gertrud Goldschmidt

1) Svarende til miljøinvesteringslovens kap. 2.

ISBN 87-503-3757-2
Stougaard Jensen København
Fu 00-187

Pris kr. 40,00 i.m.